

СДСМ не може да избега од себе
Програма со визија за провизија

Груевски во ОН
Потврдени позициите за името

Крај на сонот на Вранишковски
Српски егзарх без руска покана

Република

бр. 162, година IV ■ петок, 9 октомври 2015 година ■ цена: 50 денари

ЉУБИША ГЕОРГИЕВСКИ

ПРЕГОВОРИТЕ ВО ПРЖИНО СЕ БАНДИТИЗАМ

Буџет за подинамична економија

Државната каса по вкус
на граѓаните и на бизнисот

Игор Џамбазов, уметник

Феноменот на смрт
пред раѓање

republika.mk

Не чекај весџи
за да видиш шџо се случува
ИНТЕРНЕТ ТВ

Република
www.republika.mk

ВОВЕД

Програма со визија за провизија 6

АКТУЕЛНО

Српски егзарх без руска покана 17

ЕКОНОМИЈА

Државната каса по вкус на граѓаните и бизнисот 18

ЛИЧНОСТ НА НЕДЕЛАТА

Солтир Ташков 22

ЗДРАВЈЕ

Д-р Светлана Темелковска,
специјалист радиолог 24

СВЕТ

Русија против Америка: Лекција за
употреба и за злоупотреба на моќта 26

КУЛТУРА | ИНТЕРВЈУ

Проф. Марија Кукубајска 36

СЦЕНА | ИНТЕРВЈУ

Игор Џамбазов: Некои луѓе
умираат пред да се родат 40

СПОРТ | ФУДБАЛ

Александар Трајковски 54

Настан на неделата

7

Командите на Џорџ Сорос за
САД и ЕУ

8

Колумна

Македонските позиции
потврдени во Њујорк

Интервју

11

Љубиша Георгиевски

29

Репортажа

Австрискиот принц доаѓал во
кујунџиски дуќан во Струга и
купувал накит

**ДНИД Прва Република
ДООЕЛ Скопје**

бул. Илинден бр. 9
1000 Скопје
republika@republika.mk
contact@republika.mk
sport@republika.mk

Директор: **Доне Донеvски**

Маркетинг:
**Стојан Георгиевски,
Габриела Мирчески**
тел. 02 / 32 99 999
факс. 02 / 32 99 998

Издавач / редакција: **ДНИД Прва Република ДООЕЛ Скопје**
бул. Илинден бр. 9, 1000 Скопје

ж-ска: 500-0000007811-68
депонент банка: Стопанска Банка АД Битола

Претплата: тел. 02/3089-306

www.republika.mk ■ facebook.com/nedelnikrepublika

Главен и одговорен уредник: **Ненад Мирчевски**

Заменик главен и одговорен уредник: **Билјана Зафорова**

Редакција и соработници:

**Александра Мазнева - Бундалевска, Невена Поповска,
Марина Костовска, Наум Стоилковски, Зоран Поповски,
Александрија Стевковска, Јана Јосифовска, Бојан Момировски**

Колумнист: **Горан Момировски**

Лектори: **Анета Љубецкиј, Тања Стевановска**

Фотографија: **Ѓорѓи Личовски, Александар Ивановски**

Графички дизајн: **Никса Георгиевски, Билјана Неделковска**

Печати: **Графички Центар Скопје, ул. Скупи 6.б.**

Испечатени примероци: **4.000**

Датум на печатење: **8 октомври 2015**

РИНГИШПИЛ

Фото: ЕПА

Ненад Мирчевски | главен и одговорен уредник

ВОВЕД

Визија за провизија – програма по мера на СДСМ

- 1 СДСМ ја покажа „Визија за Македонија“. По којзнае кој пат опозицијата презентираше програма со многу зборови, фалби и ветувања, но без конкретни проекти, решенија и рокови. Детали што се основа на која било политичка платформа за каква било кампања. Освен за кампањите на Социјалдемократскиот сојуз на Македонија. Не е ни чудо што сите кампањи на СДСМ остануваат да се паметат само по погрешно избраните слогани. Времето на Црвенковски го одбележа „(По)беда за Македонија“, а неговите наследници, Заев и Шекеринска, ќе ги паметиме по „(Про)визија за Македонија“.
- 2 Во обид да им парира на конкретните мерки на ВМРО-ДПМНЕ, Заев презентираше „пет столба“ на кои се темели проектот, а кои најавуваат враќање на средната класа, помали даноци за сиромашните, државна помош за развој на домашните компании. Но, на презентацијата не даде одговори на прашањата како и во кој временски период планира да го реализира тоа? Дали освен најавите за укинување актуелни проекти, уривање градби и за бркање на административците има и план како да го подобри образованието, што планира да изгради, како да ја намали невработеноста?
- 3 Заев не изнесе став за актуелните владини мерки како што се зголемување на платите, пензиите, бесплатно образование, градење автопатишта,

градење нови училишта, реконструкции и изградба на нови болници и инвестиции во здравството, за проектите за вработување, за субвенции на земјоделците, лозарите, сточарите... Ќе ги укине или ќе ги продолжи? Не се изјасни ниту дали ќе ја промени политиката кон странските инвеститори и во која мера? Најпосле, ќе останат ли граѓаните без сето ова што го добија од оваа власт или ќе ги признае проектите како успешни?

4 Опозиционерите и нивните аналитичари фрлаат со дрва и со камења по зголемувањето на пензиите. Едни ги исмеваат пензионерите што го поздравуваат потегот на владата, други се противат на одлуката за линеарно покачување со кое тие со пониски примања добиваат процентуално поголемо зголемување. Никој од нив не кажа дали СДСМ планира да им ја зголеми пензијата во април во случај да победи на изборите и која е достоинствената сума што ќе им ја обезбеди за подобрување на животниот стандард? Дали и пензионерите се вклучени во проектот за средната класа или ова се однесува само за кланот Заеви и за нивните блиски соработници?

5 Во СДСМ се свесни дека немаат визија што да прават сами со себе, а не со Македонија. Јасно им е дека ја немаат поддршката од граѓаните и дека амбасадорите нема да може да гласат за нив на избори. Затоа, сега место да се борат да привлечат

гласови на своја страна, тие со сите сили се обидуваат да ја намалат поддршката на ВМРО-ДПМНЕ. Затоа се инсистира да се скрати правото на глас на дијаспората, се бара блокирање на институциите, запирање на субвенциите, проектите, инвестициите...

6 Сепак, Заев и Шекеринска се лажат ако мислат дека „пријателите од надвор“ ќе ги поведат на штитот во конечна изборна победа, затоа што никој, па дури ни тие моќници не можат да ги амнестираат од одговорност за аферите со провизиите. Ниту од правна, а уште помалку од морална одговорност. Јавноста нема да престане да бара одговори за провизијата од телеком за обезбедување монополска позиција на македонскиот пазар во 2005 година, за провизијата од договорот меѓу Владата на РМ со „Мајкрософт“, за месечните кирии од 5.000 евра, за соработките со странските служби, за вмешаноста на странските амбасадори, за уривањето на безбедносниот систем и на легитимниот државен поредок, за провизиите на сметките на Вицето, за Глобал и за десетиците сомнителни тендери во Струмица.

НАСТАН НА НЕДЕЛАТА

ВИСТИНСКАТА МОЌ НА ОТВОРЕНОТО ОПШТЕСТВО

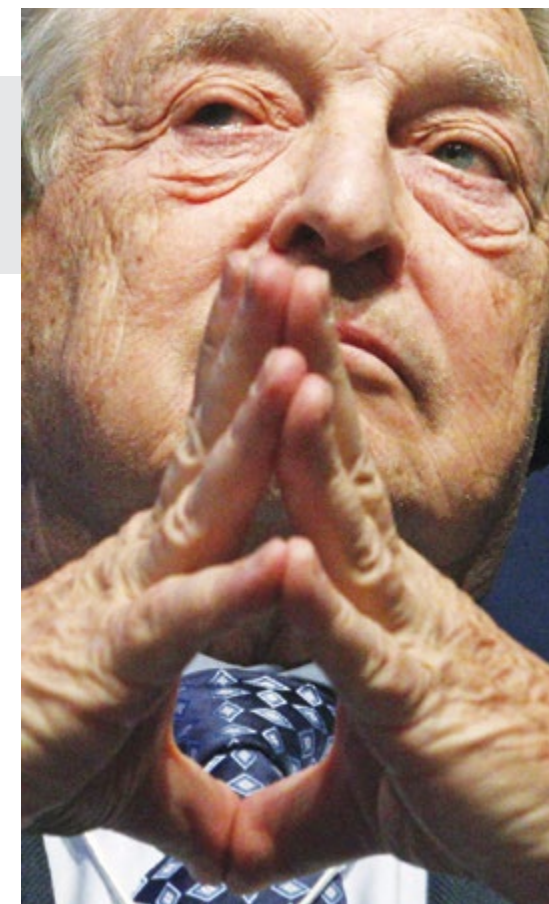
КОМАНДИТЕ НА ЏОРЏ СОРОС ЗА САД И ЗА ЕУ

Колкав е капацитетот и колкаво е вистинското влијание на магнатот Џорџ Сорос и на неговата фондација на регионалните и на глобалните текови „Отворено општество“, најдобро може да се види од текстот на влијателниот американски весник „Вашингтон пост“, објавен минатата недела, во кој се зборува за електронската порака испратена од магнатот до Хилари Клинтон.

Од пораката станува повеќе од јасно дека македонската влада има сериозен противник во фондацијата „Отворено општество“, која од независноста се обидува и успева да влијае на македонската политика. Пораката до Клинтон покажува уште две работи, прво дека протезето на Сорос во Македонија, лидерот на СДСМ, Зоран Заев, е само кукла во рацете на големиот бизнисмен и дека Сорос, како во Тирана така и во Скопје, под своја контрола има добро организирана група луѓе, која според него, може да „направи независна анализа“. Едното од барањата на Сорос од тогашната државна секретарка на САД, кое бара силен притисок врз тогашниот премиер на Албанија, Сали Бериша, и врз лидерот на опозицијата, Еди Рама, може

да се протолкува како случајно поклопување на анализите на Сорос и на САД, но второто барање што е исполнето подоцна, покажува дека Сорос има неверојатно влијание врз главните светски центри на моќ.

Само три дена по неговиот предлог за специјален пратеник на ЕУ во Албанија да се испрати словачкиот дипломат Мирослав Лајчак, тоа се случи. Дали Лајчак од страна на баронесата Ештон, која тогаш беше висок претставник на ЕУ за надворешна и безбедносна политика беше избран по интервенција на САД или како одлука на ЕУ, е помалку важно. И во двете опции изгледа застрашувачки тоа што Сорос или индиректно преку САД или директно со европските лидери може да влијае на избор на специјален пратеник на Унијата. Според „Вашингтон пост“, пораката на Сорос до Клинтон укажува на силни врски меѓу еден од кандидатите за иден претседател на САД и донаторите како банкарскиот могул со унгарско потекло. Иако во електронската порака на Сорос до Клинтон никаде не се споменува Македонија, ако се прави аналогија со Албанија, повеќе од извесно е дека и нашата земја била дел од преписките меѓу нив двајца, но и од препис-

ките со други високи европски претставници секогаш кога во земјава имало политичка криза. Информациите за тоа дали имало и други претставници на ЕУ избрани по препорака на Сорос, кои биле медијатори во македонските кризи, најверојатно има во другите електронски пораки на Сорос. Во нив, најверојатно, има и податоци дали македонските кризи секогаш биле спонтани или некои од нив се производ на групата, која според нивниот глас, е подготвена да направи „независна анализа“ или други потребни чекори секогаш кога е тоа потребно. ■

ВЕСТИ ВО 14.00 часот
на www.tv.republika.mk

ОД ШТО СЕ ПЛАШИ АТИНА?

МАКЕДОНСКИТЕ ПОЗИЦИИ ПОТВРДЕНИ ВО ЊУЈОРК

Минатата недела на овие страници стана збор за потегот на американската администрација, која на меѓународен собир против исламскиот тероризам ја покани Македонија под уставното име и не попусти пред притисокот на грчките дипломати, кои по секоја цена сакале да бидеме присутни под привремената референца од ОН. И за тој настан и за неколку други може да се дадат различни оценки, кои ѝ одговараат или не ѝ одговараат на Македонија, но ако се земат предвид сите настани поврзани во една целина, тогаш се доаѓа до заклучок дека на релација Атина - Скопје - Вашингтон се случува нешто сериозно што јужниот сосед го прави исклучително нервозен

Пишува |
Горан Момирски

Дали се работи за план според кој Македонија в година во Полска ќе биде примена под уставно име, дали НАТО се подготвуваат да испрати покана за Македонија без да чека самит, дали САД се подготвуваат да извршат притисок врз владата на Ципрас за да прифати праведно решение за двете страни, е помалку важно. Најважно е дали САД, конечно, ја прифатија одлуката на Меѓународниот суд на правдата во Хаг како реалност и, воопшто, дали разбраа дека Грција не смее да го игнорира својот потпис на привремената спогодба и меѓународното право и во исто време да обвинува за иредентизам. За САД не е помалку важно во ера на засилен притисок од Русија, Грција да дозволи влез на Македонија во НАТО и со тоа да го стабилизира целото јужно крило на алијансата. За внатрешната стабилност во Македонија со еден ваков

чекор и за намалувањето на етничките и верски тензии во регионот, воопшто не треба да се зборува.

За малку повеќе од сто дена, иако навидум неповрзани, во Њујорк, на маргините на Генералното собрание на Обединетите нации, во Вашингтон и во Атина се случиле неколку настани што заслужуваат сериозна анализа. Инсистирањето на САД да ја покани Македонија на меѓународни средби под нејзиното уставно име за грчките набљудувачи е сериозен сигнал дека

не се откажуваат од одлуката за признавање на уставното име донесена во 2004 година. Еден од најдоброинформираните грчки медиуми, весникот „Катимерини“, повикувајќи се на тајни дипломатски документи објави дека од средината на јули Грција е силно вознемирена од однесувањето на САД и особено од помошничката на државниот секретар за Европа, Викторија Нуланд, која стои зад неодамнешната покана на Македонија во ОН под уставно име. Катимерини објавува дека грчките амбасадори во Скопје и

во Вашингтон, Кристо Панајулос и Харис Лалакос, до своите шефови во Атина испратиле две писма според кои САД вршеле притисок врз Грција да се реши прашањето за името.

За Грција најлошото сценарио до кое може да дојде, а кое е можно да се случи ако се суди според писмата, е САД да ја покани Македонија да стане членка без да се чека самит. Според весникот, во таков случај Грција повторно ќе стави вето, со што отворено ќе се отфрли пресудата на судот во Хаг, според која Грција не смее да го повтори тоа што го направи во 2008 година во Букурешт.

Стравот во Грција е поголем поради телеграмата од Скопје испратена во јули, кога пораката на Нуланд, која од Македонија бара да ја реши политичката криза за потоа САД да се соочат со прашањето за името, се претвори во кошмар. Пред сè, затоа што САД, кои во неколку наврати претходно ѝ помогнаа на Грција да ги заврши преговорите со ЕУ и со ММФ за финансиската помош, имат начин како да го затворат прашањето за името. Загриженоста на Атина е уште поголема затоа што таму во враќањето на македонската опозиција во парламентот и во продолжувањето на реформите се препознава американски план, кој е поддржан од ЕУ и кој треба да заврши со влез на Македонија во НАТО. Грчката дипломатија е загрижена и од однесувањето на американскиот Стејт департмент каде што на средбите што ги имал грчкиот амбасадор во јуни не му било ветено дека Македонија ќе остане на маргините на самиот што ќе се случи напролет во Полска. Позицијата на американската дипломатија е дека во Варшава може да се случи сè.

■ Кој ги турка под тепих мерките за доверба

Паралелно со тајната дипломатија, која, најверојатно, во најголем дел се води на релација Вашингтон – Атина, меѓу двата соседа нема никакви поместувања и покрај оптимизмот што во март го наметна новиот министер за надворешни работи на Грција, Косијас. Од тогаш поминаа речиси седум месеци, а до денес нема никакви поместувања во однос на листата на мерки за градење доверба за кои двете

ГРУЕВСКИ: СПОРОТ ЗА ИМЕТО Е ВИРТУЕЛЕН, МАКЕДОНЦИТЕ НИКОГАШ НЕМА ДА СЕ ОТКАЖАТ ОД СВОЈОТ ИДЕНТИТЕТ

Во својот говор пред светската асамблеја премиерот Груевски рече дека спорот за името требало веднаш да биде решен меѓу соседите, партнерите и идните сојузници, а не да трае веќе 22 години. Според него, прашањето, иако претставува многу реален проблем за македонскиот народ, е виртуелно во својата основа и нема никаква основа во меѓународното право ниту во активите на Обединетите нации. За него е невозможно некој да најде правна оправданост за неговото постоење, смета македонскиот премиер.

Груевски смета дека спорот е произведен за да донесе политички поени и за да се дојде до атмосфера на конфликтност во која би можело да се остварат нечији регионални интереси, а во исто време да се забават процесите на слобода, демократија и на пазарна економија на Балканот. Тоа што, веројатно, Грција ја здоболела најмногу во говорот на Груевски е споменувањето на меѓународното право како основа врз која Република Македонија може да се самоименува и да го именува својот идентитет како македонски. Тој најави дека Македонија нема да дозволи спорот да се решава надвор од резолуциите на ОН или надвор од рамката дадена од светската организација, со што паѓаат во вода сите грчки надежи дека Македонија ќе се согласи со ад хок решение донесено под притисок и надвор од меѓународното право, нешто што постои како опција во Грција. Тоа што Груевски го остави како можност е евентуалното име да биде

одржливо, урамнотежено и заемно прифатливо, но само доколку со не го не се навлегува во идентитетот на македонскиот народ. Доколку такво решение не може да се најде сега и ако на Македонија ѝ се наметнува решение со кое ќе се преименува македонскиот народ, тогаш спорот ќе треба да чека на подобри времиња и на нови генерации. Решението, според македонскиот премиер, мора да биде праведно и тоа нема да произведе победници или поразени страни. Груевски во Њујорк потсети и на неговите обиди да разговара директно со својот грчки колега Ципрас, нешто што претходно го прифати Папандреу, а го одби Самарас. Во тој контекст тој од Обединетите нации побара да се вклучи директно во обидот да се придвижи процесот и да се дојде до решение, нешто што објективно е тешко остварливо затоа што ОН не можат да обезбедат ниту спроведување пресуда од својот орган Судот во Хаг, а не, пак, да се вклучат во директно барање решение. Јаловите обиди на посредникот Нимиц во последниве 20 години најдобро покажуваат дека решението со посредство на ОН е речиси неизводливо без во него да се вклучат САД и Германија, како најмоќен европски фактор.

страни немаат поголеми забелешки. Македонската страна, во обид да не биде обвинета дека го урива процесот, засега молчи во врска со процесот на градење доверба, а Грција најчесто во информациите за медиумите и за дипломатите во Атина вели дека причината за застојот во договарање на мерките и во нивното спроведување е во Скопје, каде што сè уште

трае политичката криза. Всушност, грчката страна овој аргумент го користи секогаш кога е притисната од меѓународната заедница.

Во 1999 година причина за застојот во преговорите, според грчките дипломати, беше косовската криза, во 2001 година и неколку години подоцна беше воениот конфликт во Македонија, а

потоа, кога ќе се најдеа во небрано, Грците ја користеа и територијалната поделба во 2004 година, а од 2006 година на навалу нивно омилено оправдување се честите избори што, рака на срце, се случуваат и во двете земји.

Како и да е, песимистичките информации што доаѓаат во Атина од нивните дипломати, особено од тие од САД, само дополнително ќе го забават процесот на спроведување на мерките за доверба, кои првично требаше да разрешат одредени практични прашања и да создадат подобра рамка за решавање на спорот за името. Ако се информациите и анализите точни, не треба да очекуваме наскоро мерките да станат реалност, туку обратно, Грција да ја користи секоја можност да обвинува за иредентизам за да создаде дополнителна тензија во која, објективно, не може да се водат никакви, а не, пак, суштински разговори за болното прашање. Освен доколку САД не проценат дека спорот за името ја загрозува стабилноста на регионот и дека глобалните интереси на Вашингтон не смеат да зависат од нечии емоции.

На Грција ѝ пречи реалноста

Како новонастанатата нервоза во Грција ќе биде манифестирана кон Македонија најдобро можеше да се види по говорот на македонскиот премиер пред Генералното собрание на Обединетите нации. Иако Груевски за Грција говореше како за иден сојузник и во ниту еден дел не ја нападна директно, дел од највлијателните медиуми и партијата што е втора според силата, Неа демократија, говорот го прогласија за провокација. Колку тешко ќе бидат спроведени мерките за доверба без асистенција од ОН и од САД може да се види од тоа што за Грција е проблем тоа што Груевски на Ист Ривер говореше за реално-

ста во која ние сме Македонци, кои говорат македонски јазик и живеат во држава со уставно име Република Македонија. И тоа што повеќе од 130 земји ја прифатиле таа реалност. Иако владата на СИРИЗА не реагираше директно, таа преку државната новинска агенција прати јасна порака дека нервозата е голема. Според АНА – МПА, Груевски не оставил никаков простор за поместување од позициите за името, односно не најавил дека Македонија може да попусти во заштита на својот идентитет. Се разбира, македонската влада со ништо не реагираше на грчките коментари со кои, практично, се одзема основното човеково право на поединецот и на цела една нација, да се нарекува како што сака. ■

ИНТЕРВЈУ | ЛЌБИША ГЕОРГИЕВСКИ

ПРЕГОВОРИТЕ ВО ПРЖИНО СЕ БАНДИТИЗАМ

Разговараше | Наум Ситишловски
Фофо | Александар Ивановски

Не сум аналитичар, туку човек што мисли политички, како и секој човек. Ако не мислите политички, нема како да мислите, вели Љубиша Георгиевски, еминентен македонски режисер и драмски писател, но и кандидат за претседател на државата, претседател на Собранието, амбасадор во две мисии, колумнист. За инсистирањето дијаспората да не гласа, Георгиевски е дециден дека тоа е геноцидна идеја

институциите да се лишат од легитимност. Кај нас, да дојдеме до кодошите, има одлична почва за тоа. Кај нас има криза на кодошите. Кодоши има, ама не ма работа за нив. Страшно е тоа кога кодошот нема господар, тој не го чувствува својот идентитет. И сега ги гледаме, излегоа на демонстрации, ја накодосија барем половина држава, гласот даден за актуелното раководство на државата. Тоа е една ужасна хистерија. Во еден момент викаа: „Убијци, убијци“. И тоа мене ми зазвучи како кога ловциските кучиња ќе намирисаат крв, кога ќе го донесат дивечот пред пушка, а лавезот се претвора во страшен пискот. Намирисале крв. Така, тоа здружение на кодоши намириса крв. Идејата беше да се закрвиме.

■ Во март предупредивте дека целта на нашите непријатели е да се замразиме. Се успеали во тоа? **ГЕОРГИЕВСКИ:** Нашиот народ е чуден народ, предолго бил во ропство за да е наивен. Може да се закрви меѓу себе, но тешко. Не врви, не сме тој менталитет. Семе не мале граѓанска војна. Семе не мале класна војна. Немаме традиција за тоа. Ние сме не мале геноцидност, барем во оваа Вардарска Македонија.

■ Во неколку Ваши интервјуа и настани низ последните години предвидовте извесни настани. Македонија во моментот е во очекување на резултатот на, како што рековте, хистеријата на еден кодошки менталитет. Тоа го посочивте во февруари, кога додадовте и дека изборите, како столб на демократијата, биле испоганети, а и дека опозицијата е во обид да се испогани и третиот столб на демократијата, а тоа е судството. Во тој контекст, како го толкувате Договорот од Пржино? **ГЕОРГИЕВСКИ:** Првиот услов за да ја согледате политичката ситуација во рамки на тоа што се случува сега, во рамки на најактуелното, во тоа што боли, е да го гледате феноменот на домашната политика како само еден дел, а кога се работи за Македонија, како едно ситно делче од глобалните настани. А светот е во голема транзици-

Во светот се случува декомпозиција, државите се декомпонираат, националните суверенитети се деформулираат, многу од најсилните држави се откажуваат од суверенитетот

ја. Човештвото е преплашено од сопствениот заклучок дека решило да се самоубие. А тоа е лудило, самоуништување. Сите сме преплашени од тоа, но немокни сме да сториме нешто. Од сета таа преплашеност и од решеноста да се самоуништиме, произлегува таа хистерија, сè што набројавте.

Во светот се случува декомпозиција, државите се декомпонираат, националните суверенитети се деформулираат, многу од најсилните држави се откажуваат од суверенитетот. Што е Европската унија, што е НАТО? Тоа се држави што се откажале од својот суверенитет, од својата слобода на дејствување, за да се здружат. Во таа насока, тие што сакаат светот да се декомпонира, да замре националната држава, корпоративизмот, наоѓаат модуси однатре за државите да се декомпонираат. Односно,

Сега, многу односи се заладија, но тоа помина. Класичен метод е раздели, па владеј, но кај нас тоа не успеа, да успееше ќе беше катастрофа, досега немаше да постоиме. Немаше доволно критичка маса за тоа. Да се раскарале, за тоа сме цареви. Но, никогаш не дошло до закрвување и до интраетничка војна.

■ Дали сето тоа закрвување, хистерии, кодошење, нè врати „на Трпе и на Трајче“?

ГЕОРГИЕВСКИ: Трпеливоста беше пресудна. Не сакам да сум радикален, но некогаш мора да се биде таков. Нашата демократска револуција не се случи доволно ефикасно. По повод атентатот на Киро Глигоров, од тогашната ДБК рекоа дека се активирани сите 20 илјади активисти - читај кодоши - во истрагата. Во кампањата во 1994 година говоревме дека има 12 илјади кодоши во Македонија. Јас го говорев тоа со блага автоиронија, дека претерувам и со свест дека без политички да се претерува се паѓа на избори. А потоа самите си признаа дека има 20 илјади кодоши. Па пресметајте колку се 20 илјади кодоши на два милиона граѓани. Кога бев амбасадор во Бугарија, додека бев таму, доживеав најмалку два неуспешни брана на лустрација. Новинарите пишуваа дека не е возможно во Бугарија да се спроведе лустрација бидејќи сите се кодоши. Ние тогаш се смеевме, но со едно чувство дека и кај нас имаше многу.

■ Како ја оценувате лустрацијата кај нас, ете заврши тој процес?

ГЕОРГИЕВСКИ: Не, тој почна и заврши, но јуриздички. Не би знаел да кажам дали е добро што заврши. Политички е добро што се амортизира омразата, лошите спомени. За вакви земји како нашата секој потег за оладување на страстите е добар за разум. Во тој аспект е добро што се прекина. Но прашање е дали тој процес е прекинат де факто. Колку од нив останаа. Не може 200 или 300 луѓе да држат цел еден режим 40 години и повеќе. Не сум сигурен дека е добро, но, во принцип, е добро. Но, пак ќе

се отвори, тоа е рак-рана, мора да се очисти, но дури со смена на генерации. Што ќе правите со човек што има 70 години денес? Нема да биде на функција, и? Не можете ништо, можете само да се изживувате. За мене, водечка идеја е идејата на Исус, треба да се прости. И од тој аспект е добро што се прекина со лустрацијата. Тоа е еден вид премолчена амнестија. Акт на милост. Правнички, па и политички гледано, пак, треба да се искорени. Бидејќи секој што ќе научи да ни наштети ќе тропне на нивна врата, па и по 101 година да имаат. Во првата моја политичка книга, во 1990 година, „Политичката иднина на Македонија“, напишав и се цитирав годинава: „Ако сакате да ја уништите Македонија, за таа задача одберете Македонец“. Но, убавото нешто во сите овие настани, во Пржино и во целата криза, е тоа што овој пат Македонецот затаи како кодош. Тоа е парадоксално и тоа е прекрасно. Му проработи душата и рече - не!

■ Сето ова се случува кога опозицијата речиси цела деценија не може да „се собере“, уште од 2006 година. Вие тоа го предвидовте уште во 2005 година, зборувајте за раскол во левицата. Ако се ставаат сите проблеми под тепих, ќе излезат крокодили, порачавте. Излегоа ли сите крокодили овие 10 години?

ГЕОРГИЕВСКИ: Не сум сигурен, тие се множеле. Тие крокодили сè уште ќе излегуваат во Македонија. Имам апсолутно силен впечаток, без сомнение, дека кога бевме истерани од Собранието и од власта во 1991 година, како ВМРО-ДПМНЕ, тогаш се случи перфидно предавство. Ставете се на чело на Македонија за таа да не стане држава. Ако ги гледате сега наназад работите ќе видите дека ете ја на дело тогашната врхушка. Таа и сега е на дело, како опозиција. А имаше задача да не настане Македонија, или да се роди со некаква мана. Цела левица на Македонија плачеше кога дојде првото признание на Македонија, па второто, па тие тоа го доживуваа со огромна траума. Им се отвораше работа. Не знаеја што да им кажат на газдите.

Но Македонија воскреснуваше. Еден министер во парламентот рече: „Македонија самостојна? Само преку мене мртв“. Во нашиот парламент; во тој во кој сега не се враќаат демократите. Велат: „Треба да ја внесеме демократијата во парламентот“. Но, не можеш да внесеш демократија во парламентот, тој е демократија.

■ Можно ли е и по 25 години да се повторуваат истите работи?

ГЕОРГИЕВСКИ: Тоа не се крокодилите. Ако не замесите еден леб како што треба, тој никогаш нема да биде леб. Сегашната власт мора да исправа „криви Дрини“, а тоа е страшно, многу тешко. Но може. Кога ќе се заматат реката, таа тече матна, но ќе се избистри затоа што тече. Ние направивме власт и држава во која реката тече. И тоа им пречи на многу луѓе. Тие не се слатководни пастрмки, тие се жаби, сакаат жабјаци. А не да те че водата. Нашиот човек рекол: „ако водата мине преку седум камчиња, таа е за пиење“. Не знаел за лаборатории, ниту за анализи, но мине ли преку седум камчиња, таа вода е за пиење. И мислам дека водата ги минува последните камчиња и вашата генерација ќе види една бистра, избистрена Македонија. Затоа се тие возбудени. Ќе се дочисти, ќе се види што имало внатре.

■ Вие бевте претседател на Собранието, а и тогаш, по 2006 година имаше театралности.

ГЕОРГИЕВСКИ: Парламентот, по дефиниција, е театар. Има дијалог на спротивставени страни. Има дури и дресови. Тоа е модел на мислење. Драматичноста на секој парламент говори за неговата виталност. Тоа не беше моја заслуга, туку на околностите. Но, тогаш бевме витални, се каравме и не одеа некои луѓе во Пржино. Караниците беа дома.

■ Пржино е резултат на една низа средби, лидерски средби, кои се случуваат со години. Учествуваат најголемите партии, а потоа парламентот само ги усвојува заклучоците. Дури и дебатата изостанува.

ГЕОРГИЕВСКИ: Со попусти зборови, Пржино е ситуација во која бандити влетуваат во продавница и заробуваат пет деца и велат дајте толку пари или ќе ги убиеме децата. Што ќе сторите? Ќе им дадете пари? Не. А, ќе преговарате ли? Мора да преговарате, затоа што тоа е бандитизам. Ќе ги отпеаат невините луѓе. Во таа ситуација, вие ги препознавате ролјите, ние моравме да преговараме. Инаку, Пржино е апсурд над апсурдите. Пржино е базирано на консензус на четирите најголеми партии... Значи има најголеми, големи и помали партии. По што се другите помали? Демократијата не признава помала или поголема партија, тоа е болшевизам. Пржино е болшевистичка идеја, но идеја во која требаше да се компромитира победникот на

изборите. Бидејќи многу се усилвме, 10 избори по ред. Европа не може да го разбере тоа. Во кој Устав пишува „специјален обвинител“? Значи Пржино признава дека има нешто поголемо од Уставот, а тоа е интересот. А како најголема партија, по некој етички правила, по цена да загубиме дел од најверните луѓе, да преговараме. И тоа е страшно. На крај, од реторички причини, сето тоа мораше да се заврши со демократија или со граѓанска војна. Со војна не можеше, немаше критичка маса. Сакам да апелирам до најверните луѓе, моравме да го направиме ова затоа што ние сме одговорни за судбината на македонскиот народ. Бидејќи ВМРО не е само политичка програма, туку генетска програма за секој што се смета за Македонец.

■ Во преговорите се оспорува гласањето на дијаспората. Вие и како уметник и како дипломат имате релации со дијаспората. Како гледате на таа идеја?

ГЕОРГИЕВСКИ: Тоа не е идеја, тоа е етика. Македонецот никогаш не бил нељубезен. Тие се или не се Македонци? Ако некој сака да немаат право на глас, нека каже. Тогаш може да се соочат со една друга ситуација, „претпржинска“, да го иронизирам Пржино. Па, може да речеме: „воопшто не сакаме да излеземе на гласање, еве гласајте си сами“. И ние сме Македонци, и ние сме дијаспора. Зошто да ги делат Македонците на вакви, такви, онакви? Тоа е геноцидна идеја, опасна идеја. Така вели „Златна зора“ во Грција. Дека не ма Македонци, а ако има треба да ги нема. Ако ние се боревме нашите од Австралија, кога ќе се вратат во Македонија, да ја добиваат пензијата од таму, зошто да немаат право на глас. Па, тоа е директно опструкција. Тоа е злоупотреба на демократијата. Нема злоупотребен режим од демократијата. Затоа Славој Жижек вели: „Плурализмот е нов облик на фашизам“. Еретичка мисла, но ќе ја запомниме. Тоа е прв облик на фашизмот што се јавува во Македонија, да се рече дека дијаспората нема право на гласање.

■ Повторно ќе Ве навратам на едно интервју, дадено за „Република“, говорите за лудилото како благослов во животот, но и дека го доведува во прашање светот, па додавате: „Кој свет? Овој свет, кој не личи на ништо во последно време“. Доколку лани не Ви личел на ништо, како Ви изгледа денес имајќи го предвид и текстот што го завршувате сега, посветен на тероризмот и на демократијата?

ГЕОРГИЕВСКИ: Пред сè, гледано феноменолошки, филозофски ако сакате, светот е таков како што го мислиме ние. Објективно, светот не постои. Тој постои само во нашите глави. Ако е светот таков, ние не чиниме, не светот. Ние го правиме таков. Тоа е само една метафорична изјава. Ние мораме да се поправиме. Папата кажа нешто многу интересно во американскиот конгрес: „Секој човек има едно место во душата, кое е меко место, душевно, човечко. Дајте да се обртиме на тоа место, тоа место ќе нè поучи“. Кое е тоа место? Тоа место е кога го гледам своето внуче. И тогаш ми се активира тоа место. И тогаш сум не човек, ангел сум. А кога ќе го заборавам тоа место, тоа ќе закржлави, ќе го снеса и потоа сум крволок. Мислам дека основната дилема што ќе ја реши судбината на целата планета е таа. Треба да се совпадне, а тоа е Божја работа, три, четири, пет или девет големи луѓе, со големи срца и големи умови, и светот ќе блесне како стихот на Рацин: „Силно светнал ден“. И тоа по законите на случајноста мора да се случи. Ако, пак, не се случи тоа, светот нема никаков излез. Но светот не е створен од Бога за да пропадне од глупаци. Без оглед дали се од Муртино или од Куртино. Значи, светот е створен за да биде спасен од умните луѓе. Така ќе биде, јас верувам во тоа. Таков свет и такви луѓе мора да се совпаднаат и да бидат партнери, како што се совпаднаа и Черчил, и Рузвелт, и Сталин, најголемите непријатели меѓу себе, се состанаа за да го спасат светот. Не од Хитлер, туку од глупоста. ■

• • •
Кога ќе се заматат реката, таа тече матна, но ќе се избистри затоа што тече. Ние направивме власт и држава во која реката тече. И тоа им пречи на многу луѓе. Тие не се слатководни пастрмки, тие се жаби, сакаат жабјаци. А не да те че водата

• • •
Пржино е ситуација во која бандити влетуваат во продавница и заробуваат пет деца и велат дајте толку пари или ќе ги убиеме децата. Што ќе сторите? Ќе им дадете пари? Не. А, ќе преговарате ли?

ПАРТИСКА ДАРБА: ТЕЛЕКОМУНИКАЦИСКИОТ ТАЛЕНТ НА „НЕКОРУМПИРАНИТЕ“

И по 24 години една македонска партија со сите сили се обидува на сопствениот народ да му ја продаде приказната за сопствената државотворност и некорумпираност. Небаре, сè почнува и завршува со нив. Едно е очигледно, во светот на македонските телекомуникации, тоа е точно. Владејат со него. За него менувале и закони. Башка, истите се во лош обид за враќање со прислушувани телефонски разговори. Вторпат. Државотворци е застарено. Тие се телекомуникации...

конфликтот во 2001 година. Во 2005 година, очигледно одлично и солено, го наплаќа својот телекомуникациски талент од новите унгарски сопственици, менува закони, оддржува монополи и „дерење“ на сопствениот народ и е директен соиграч во отпуштањето на повеќе од 1.250 работници во компанијата, за да во 2015 година, повторно се занимава со телекомуникациски проекти на прислушувани разговори со звучно име на тн. бомби. Ќе биде ли Атила Сендреи, сепак Хунски? Камшикот божји за уривање на легендите за чесност и некорумпираност во врвот на СДСМ? Особено кога единствено нешто што му го нудите на народот е враќање на „слободата и демократијата“, а сето тоа базирано на вашата

некорумпираност и чесност. Тешко, кога истите тие солидно ги наплаќиле работничките права на сопствениот народ...

Тројца со црвена, за еден со сина крв

Од друга страна, не е вистина дека СДСМ не вработувал. Во 2005 година, за тројца отпуштени во телеком, вработиле по еден свој. Коментарите по социјалните мрежи се јасни: „Лошо се испазариле. Па еден сдсmoveц вреди колку најмалку петмина обични смртници, нели?!“ Сепак, жално, но само еден со сина крв сменил тројца со црвена. За повеќе од 1.250 отпуштени во зделката која ги наполнила џебовите на врхушката, никому ништо.

Јавноста е во очекување да го слушне познатото „Некои прашања не заслужуваат одговор“, но овојпат на обвинителна клупа. А токму тој слоган, веројатно, и им даде ветер во едра на истите тие политичари-бизнисмени, кои поведени од „успехот“ во територијалната поделба на државата, се залетаа во нова, доходовна авантура. Па нели само два три месеца претходно успешно го превеслаа истиот тој народ за албанизација на два доминантни македонски града. Зошто тогаш не би и за некаков си закон за работни односи, монополи и солидна провизија, подобра од онаа „едно евро кај Вицето“.

Каракамишева-Јовановска: Правото не смее да привилегира никого

Случајот „Маѓар телеком“ има сериозен капацитет силно да ја разбранува не само пошироката македонска јавност, туку очигледно и јавнообвинителската и судската фела во земјата, вели проф. д-р Тања Каракамишева – Јовановска од Правниот факултет во Скопје, според која, овој случај очигледно ќе се наметне како уште еден голем тест за РМ и ќе го стави на проба судството како независно, самостојно и непристрасно од актуелните политички случувања.

КАРАКАМИШЕВА-ЈОВАНОВСКА: Основното јавно обвинителство за организиран криминал и корупција веќе има започнато постапка за одреден број лица, македонски државјани, за кои постои основано сомневање дека се вклучени во процесот на примање поткуп, соучесништво, како и помагање во посредување за митото од менаџерството на „Маѓар телеком“. Од друга страна, дадена е и конкретна изјава од обвинителството за „Дневник“ дека „во оваа фаза на постапката истрагата е насочена кон македонски државјани за кои постои сомнение дека примиле поткуп. Секој што сторил кривично дело, без оглед дали во истата или во друга постапка се јавува како сведок, во согласност со Законот, ќе биде обвинет“. Овие два момента практично значат дека, барем досега, македонското јавно обвинителство е на висината на задачата и дека го применува правото согласно со своите надлежности утврдени со закон.

Фактот дека постапката во јавното обвинителство е во тек, вели Каракамишева-Јовановска, упатува на заклучокот дека не

Пишува | Љубчо Цвејановски

„Слободарската“ и некорумпирана партија се соочи со процес кој остро и болно ја разголи ролјата на сопствената врхушка во садистичкиот поход на една компанија врз работничките права и слободи на територијата на цела една држава. Верувале или не, но една фирма, па макар била и телеком, успеала да смени цел закон за работни односи на една држава. За жал на многумина и за полни џебови на малкумина, таа држава да ти била Македонија. За среќа, пак, на и онака катастрофалната демографска слика во државата, малку фалело без никак-

ви права да останат и родилките. Факт е дека и тогаш СДСМ имал прекрасна „Визија за Македонија“, остварена преку солена провизија од контроверзниот Кондаминас. Токму од тоа konto се контаминирала половина влада на СДСМ, ДУИ и ЛДП. Од судбината, велат, не се бега. Судбината наречена телекомуникации. Така е и со овие партии, особено со првспоменатата, на која телекомуникациите ѝ одат и ѝ „лежат“ одлично. Не случајно, и десет години потоа, партијата се занимава со телекомуникации. Во 2002 година дојде на власт со мала помош на прислушувани телефонски разговори од „Големото уво“ и поголема од кризата и

постојат никакви законски пречки на сите досега повикани сведоци во постапката во Њујорк, а кои се македонски државјани, да им се отвори истражна постапка за преземените дејства кои по допрен глас ги истражува нашето јавно обвинителство.

КАРАКАМИШЕВА-ЈОВАНОВСКА: Она што фрла интересна светлина на целиот случај е како одбраната на нашите државјани кои се вмешани во него сакаат да го извртуваат и правно да го насочат дека, всушност, не постои вина кај ниту еден од споменатите македонски државјани, фокусирајќи се единствено на фактите според кои американската Комисија за хартии од вредност има право да ги гони само директорите на „Маѓар телеком“, кои потпишувале завршни сметки или кои доставувале извештаи до американската Комисија, во кои биле вклучени и коруптивните договори и исплати, а не и други лица. Но, она што натаму се премолчува од страна на одбраната е дека, според постојните американски закони, македонските државјани не можат да бидат обвинети во постапка која се води во Њујорк, бидејќи постојат законски ограничувања за такво нешто.

Имено, посочува професорката од „Јустинијан Први“, согласно со актуелниот американски Закон за коруптивните дејства во странство, САД имаат право да гонат бизнисмени за корупција во целиот свет, доколку коруптивните дејства на каков било начин се поврзани со територијата на САД.

КАРАКАМИШЕВА-ЈОВАНОВСКА: Секое дополнително вмешување отстрана или попречување да се спроведе истрагата докрај од страна на македонските политички партии, посебно од СДСМ, кој има директен интерес да не се отвори и да нема постапка по случајот, треба да се отфрлат како недозволиви и да се третираат како кривично дело за кое исто така, согласно со Законот, е предвидена соодветна кривична одговорност. Основ за кривична одговорност ќе постои и во случај на преземена активност или дејство од кого било како обид за непризнавање на работата на судските и на јавнообвинителските органи во земјата, како што тоа во неколку наврати досега го направи г. Заев за случаите поведени против него. Правото во Република Македонија мора да важи за сите и за секого, не смее да привилегира никого, и не смее да амнестира никого од кривично-правна одговорност.

Костов:
Случајот „Маѓар телеком“ во Македонија е сосема поинаков од САД

Според истражителот и колумнист Сотир Костов, од досегашните докази во јавноста произлегува дека високи функционери на СДСМ, Владо Бучковски и Радмила Шекеринска, во период кога првиот бил премиер, а втората заменик-претседател во Владата, потпомогнати од вработени во нивните кабинети примиле поткуп за да не сторат нешто што биле должни да го сторат т.е. навремено да донесат одлука за влез на трет оператор за телекомуникации и со тоа да го разбијат монополот на постојниот оператор и други дејства. Ова се одвива, вели Костов, во многу подолг период на плаќање премноги скапи импулси и други услуги, од кои операторот добива енормно поголеми, но противправни добивки, а подоцна и дивиденда на грбот на недолжните граѓани.

КОСТОВ: Високи функционери на „Македонски телекомуникации“ во договор со Бучковски и со Шекеринска, воделе деловна кореспонденција со претпоставените во „Маѓар телеком“, преку која вршеле притисок да се исплатат конкретни висини на незаконски провизии, преку трети фирми во странство на сметка на наведените, и на директен начин со своето постапување придонеле да се остварат намерите на В.Б. и на Р.Ш. за да се земат провизии. Тие, пак, веќе со конкретни дејства во Владата и во Собранието ги реализирале деловните политики кои се во интерес на „Маѓар телеком“, а на штета на РМ и на граѓаните. Членови на највисокиот менаџмент на „Маѓар телеком“ (Атила Сендреи и уште двајца) го дале поткупот. Тоа го извеле преку трета фирма, фирмата на контроверзниот Кондаминас, а исплатата одела преку банки и фирми од Кипар.

Давањето и примањето на поткупот одело преку разузнавачки структури, оцени Костов, а своите противправни дејства ги извршиле со помош на неколку членови на Собранието во надлежните собраниски комисии, каде со смислено дејствување ја разводнувале работата во интерес на операторот, а на штета на граѓаните.

КОСТОВ: Бидејќи за сите напред наведени противправни дејства, кривични дела и нивните извршители, има конкретни факти, аргументи, докази и информации во Комисијата и судот во САД, треба на законски начин таа документација да биде прибавена, и врз неа да се гради целиот случај, а не врз изјавите на Слободан Богоевски, кој е еден од учесниците и кој се претставува дека бил само поврзувач (прашање дали е така) на инкриминираните страни. Во кривичното право многу поголема сила имаат материјалните докази и веродостојни документи од релевантни институции, отколку исказите на поединци, т.н. сведоци.

Сето ова, вели Костов, потврдува дека случајот „Маѓар телеком“ во Македонија е сосема поинаков од случајот во САД. Таму се гони за сторители кои направиле загрозување на берзата во Њујорк (интересот на САД, спред нивното законодавство), а ние ќе користиме веродостојни информации од тој случај, кои ги потврдуваат сега за сега допрените гласови дека тој и тој го сториле тоа и тоа кривично дело, нанеле штета во РМ и сето тоа треба да се санкционира во нашата држава. ■

МАЧЕНИК БЕЗ ПОКАНА, АРХИЕПИСКОП БЕЗ ВЕРНИЦИ

Јован Вранишковски на најлош начин научи колкава е неговата вредност како православен свештеник и што е најпроблематичното во неговиот обид да стане вистински верски лидер. Одлуката на Руската православна црква на промоцијата на својата „Православна енциклопедија“ да не го покани лидерот на неприфатената Српска егзархија во Македонија покажа во кој правец ќе се движи кариерата на Јован Вранишковски. Истиот српски епископ во Македонија, кој по излегување од затвор со фанфари беше дочекан во Москва, одеднаш е ставен на маргините од своите вчерашни домаќини

Пишува | Горан Момироски

Мокната Руска православна црква, сигурно, нема да го заборава поранешниот владика на МПЦ - ОА Јован. Тој и понатаму, како свештеник на Српската православна црква ќе има формално почитување меѓу руските епископи и патријархот Кирил. Можеби повторно ќе биде повикан во Москва да ги посети тамошните манастири, да го слушне хорот на РПЦ, да се слика за својата веб-страница. Тоа што веќе де факто го нема е моќта да манипулира со својата сила како црковен фактор во Република Македонија. Како што на грчките и на српските црковни лидери одамна им стана јасно, така и на Руската православна црква сега ѝ станува кристално јасно дека Јован Вранишковски не е и не може да биде никаков фактор во македонскиот црковен живот. Во виртуелната православна екумена тој, можеби, ќе ја задржи својата виртуелна позиција, но по ударот од заедничката руска црковно-политичка гарнитура, тој никогаш веќе нема да може да се врати на своите стари позиции, кои и така беа многу нестабилни.

Има многу причините за тоа. Дилемите дали Јован, навистина, имал мерак за „зајмење“ пари од црквите под негово владение е една од нив, а тие се присутни и кај нашите соседи, но и во Москва. Но тие не се пресудни. Тоа што на Вранишковски му е главниот

грев е неговиот неуспешен обид да го убеди светот дека е најправичен и немањето поддршка меѓу обичните луѓе. Тој, едноставно, не успеа да собере критична маса зад себе. Ако не се сметаат стотината свештеници од српската и од грчката црква, Јован не може да се пофали со повеќе од триесетина активни членови на неговата група во Македонија. Притоа, да не забораваме, тој е егзарх на СПЦ, а во Македонија живеат околу 40.000 Срби, кои, сепак, во најголем број се решија да ги посетуваат верските објекти на МПЦ - ОА. Дури и да има повеќе приврзаници, нека се и сто, двесте души во неговото братство, тоа не е бројка со која може да ја смени црковната историја. Исто како што поглаварот на МПЦ - ОА, архиепископот Стефан, не добил покана за промоција затоа што има титула господин господин туку само затоа што е лидер на црква што има стотици илјади верници зад себе.

Јован никогаш не разбра дека за обичниот македонски православен верник никогаш не било важно единството со православниот свет, туку националното единство во рамките на православната црква. Дека православната традицијата меѓу Македонците и сите православни во Македонија е многу поважна од односите меѓу МПЦ - ОА и Српската, Грчката или Руската православна црква. Тие што го лажеа дека

може да стане вистински лидер на МПЦ сега треба да му објаснат дека неговото заврши и да му сугерираат да се повлече во мирот на некој манастир и да размисли за сè што правел овие 15 години, откако стана најомразениот свештеник во македонската историја.

Се разбира, не треба да се очекува тој да се покае и да признае дека грешел, особено не дека грешел пред својот народ затоа што тој живее во филмот дека е маченик со мисија да му помогне на истиот тој народ. И тука нема забелешка, треба да му се прости ако човек, особено свештеник како него, има свои идеали и ставови од кои нема да отстапи, особено откако помалку или повеќе виновен помина многу години в затвор. Тоа што нема да му биде простено е ако продолжи да работи против интересите на Македонската православна црква - Охридска архиепископија. А МПЦ - ОА не се триесетината црковни великодостојности и нивните најблиски соработници, туку верниците, монашките братства и сестринства, црковните одбори и сите тие што без никаков интерес искрено му помагаат на македонското православие. Ако Јован не го сфатил тоа, тогаш од неговата состојба не го спасуваат ниту десет покани за промоции на црковни книги или концерти на црковни хорони во најпознатите светски верски објекти. ■

РАЗВОЕН БУЏЕТ ЗА ПОДИНАМИЧНА ЕКОНОМИЈА

За капитални расходи в година се планираат 408 милиони евра. Од нив, за делницата на автопатот Демир Капија – Смоквица на Коридорот 10, која треба целосно да биде завршена во 2016 година, се предвидени 42 милиона евра, уште 36 милиони се обезбедени за железничкиот транспорт, 50 милиони се за водоводни и канализациски мрежи. Во државната каса има пари за реконструкција на студентските домови, за училиштата, градинките

Пишува | Александрија Штевковска

Повеќе пари за капитални инвестиции, покачување пензии и социјален надомест. Вака може да се оцени буџетот скроен за наредната 2016 година, со кој се очекува поттикнување и развој на економијата и подобрување на животниот стандард на граѓаните. Во суштина, државната каса за наредната година се заснова на две насоки, кои се покажаа како успешни во претходниот период, а тие се, со висок износ на капитални инвестиции да му се помага на стопанството, а од друга страна со зголемување на средствата за најранливите категории, да се заштити стан-

Владата за в година очекува економски пораст од четири проценти

дартот. Владата за в година очекува економски пораст од четири проценти, движен од градежништвото, индустријата, порастот на нето-извозот, подобрувањето на кондицијата на европската економија, а големо влијание треба да имаат и капиталните инвестиции и јавната потрошувачка. Капиталните расходи се проектирани на 25.092 милиони денари и се за 12,9 проценти повеќе од тие во 2015 година. За капитални расходи се планираат 408 милиони евра. Од нив, за делницата на автопатот Демир Капија – Смоквица на Коридорот 10, која треба целосно да биде

завршена во 2016 година, се предвидени 42 милиона евра, уште 36 милиони се обезбедени за железничкиот транспорт, 50 милиони се за водоводни и канализациски мрежи. Во државната каса има пари за реконструкција на студентските домови, за училиштата, градинките. Во делот на здравството, планирана е реконструкција и изградба на здравствените објекти во Штип, Тетово, Кичево, Чаир и за Клиничкиот центар во Скопје. За земјоделците се одвоени 141 милион евра за субвенции.

Конкретно, Владата в година планира да потроши 3 милијарди и 183 милиони евра, а да собере 2 милијарди 874 милиони, што значи дека буџетскиот дефицит ќе биде понизок во однос на годинава и ќе се позиционира на 3,2 проценти, односно ќе изнесува 309 милиони евра. Во државната каса треба да се соберат за шест отсто повеќе пари од годинава, а расходите се зголемени за 4,7 отсто. Инфлацијата се очекува да биде два процента.

Ваквиот сооднос, односно повисокиот пораст на приходите во однос на планираниот пораст на расходите ќе резултира со намалување на буџетскиот дефицит, што претставува чекор во насока на реализација на фискалната стратегија со која се предвидува од 2017 година тој да се сведе на ниво под три проценти, што ќе овозможи целосно стабилизирање на нивото на долгот и негово одржување на умерено ниво, како што е и сега – објаснува министерот за финансии, Зоран Ставрски.

Освен парите за капитални проекти, кои буџетот го прават развоен, во него е задржана и социјалната компонента, со која е пресметано зголемување на пензиите и на социјалниот надомест.

Септемвриската пензија се исплаќа зголемена за пет проценти, што подразбира дополнителни средства од 611 милиони денари, а тој ефект понатаму ќе се прене-

Освен парите за капитални проекти, кои буџетот го прават развоен, во него е задржана и социјалната компонента, со која е пресметано зголемување на пензиите и на социјалниот надомест

се и врз буџетот од 2017 година. Ново зголемување на социјалната и на постојаната парична помош за пет проценти ќе има и од јули 2016 година – објаснува Ставрски.

Проекциите на буџетот за наредната година, како добри и развојни ги оценуваат и бизнисмените и експертите и пензионерите.

Буџетот на Република Македонија последниве години има силно изразена развојна компонента, која се изразува преку инфраструктурните и капитални расходи, кои помагаат во развојот на стопанството. Тоа лесно може да се види на секој чекор. Земјата е претворена во едно големо градилиште, се прави, се поправа, а со сето тоа се олеснуваат условите за стопанисување. Во градежните активности е вклучена домашната оператива, што значи повеќе пари за фирмите, за вработените во нив, за нивните семејства, а се отвораат и нови работни позиции. Тоа во крајна линија влијае на квалитетот на живот на граѓаните, додека, пак, зголемувањето на пензиите и на социјалната помош го подобрува животот на повозрасните и ранливи категории граѓани. Сè на сè, буџетот може да се оцени како развоен, социјален и динамичен, следејќи ги потребите и на економијата и на граѓаните – едногласни се стручњациите.

Бизнисот очекува капиталните инвестиции да внесат поголема динамика во економијата, особено во градежниот сектор, кој е поврзан со уште 26 други гранки.

За бизнис-заедницата, значаен е развојниот сегмент на буџетот, пред сè преку реализација на капитални инвестиции, изградбата на автопа-

тишта, регионални и локални патни правци, модернизација на железничкиот транспорт, инфраструктурно средување на слободните економски зони за привлекување нови инвеститори – смета претседателката на ССК, Данела Арсовска.

Сето ова значи ангажман на домашните компании, особено во градежништвото, кое понатаму повлекува и други 25 гранки што работат со нив. Веруваме дека индустријата и градежништвото ќе бидат носители на порастот во 2016 година – нагласува Арсовска.

И пензионерите се задоволни од последното покачување на пензиите, но и од тоа што е најавено за в година.

Додека во другите земји пензиите се намалуваат, кај нас и понатаму се зголемуваат и, секако, тоа е за поздравување. Со вакво зголемување секоја година, пензионерите се задоволни, а треба и сите да бидат позадоволни. Се зголемува куповната моќ и се зголемува самата основа на пензијата. Јас како претседател на Сојузот на здруженија на пензионери, а и повеќе пензионери тоа го поддржуваме како една придобивка бидејќи многу сме дале на државата и заслужуваме државата да се грижи за сите пензионери за да имаат достоинствени услови за живот и во третата доба – смета претседателот на Сојузот на здруженија на пензионери, Драги Аргировски.

Според него, пензионерите ќе бидат радосни што и в година ќе имаат не само ново зголемување на пензиите, туку и ќе продолжат и бесплатната бањско-климатска рекреација за 5.500 пензионери и бесплатниот туристички викенд за 3.000 пензионери. ■

РАСТЕНИЕ ШТО МАЛКУ БАРА, А МНОГУ ДАВА

Ајдучката трева е самоник, мошне познато и распространето лековито растение, а најмногу го има во целиот регион на Средоземјето. Кај нас често се смета за плевел затоа што вирее на ливадите, пасиштата, стрништата, запустените шумски комплекси, но често и во посежите

Пишува | **Александрија Сивковска**

Заради економската исплатливост и големата употреба во фармацевтската индустрија, во последно време плантажно се одгледува во Средна Европа, особено во Полска и во Унгарија. Ајдучката трева се произведува заради нејзината надземна маса, односно стеблото и соцветието. Таа содржи повеќе од 0,3 проценти етерично масло (матризин и мелофолин). Освен тоа, богата е со флавоноиди, минерали, каротин, витамин Ц, а има и извесно количество витамин К. Според преданијата, нејзината лековитост прв ја открил античкиот херој Ахил, поради што таа уште се вика и ахилеин. Таа е повеќегодишно тревесто растение, кое достигнува висина од 40 до 80 сантиметри. Нејзиниот корен е силно разгранет, како хоризонтално, така и вертикално. Има лазечки ризом и цилиндрично и особено разгрането стебло. Листовите ѝ се со правилна, издолжена форма, меки и разделени. Всушност, целиот лист на ајдучката трева изгледа како перо со голем број назабени листови. Цветот е сместен во главесто соцветие, ситен е, а по боја се менува од бела до жолта и до розова. Ајдучката трева е долго присутна во природата и цвета во интервал од јуни до ноември.

Примената на ајдучката трева е разновидна. Најчесто се користи при внатрешни крвавења кај белите дробови, носот, бубрезите и слично. Се користи и при заболувања на жолчката, срцеви болести, кашлица, хемороиди, астма, несоница, ревма. Едноставно, станува збор за растение што има широка примена во народната медицина.

Освен во фармакотерапијата, ајдучката трева се користи и како зачин при подготовка на салати, супи, меки видови сирење, суво-месни производи и слично.

Иако кај нас лековитите и зачинските растенија сè уште најмногу се собираат од природата, треба да се оди на нивно плантажно одгледување. За

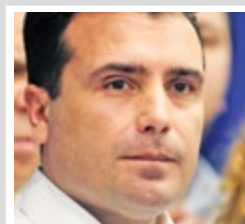
Примената на ајдучката трева е разновидна. Најчесто се користи при внатрешни крвавења кај белите дробови, носот, бубрезите и слично

ова, ајдучката трева е особено погодна затоа што има многу скромни барања. Добро поднесува ниска и висока температура иако најдобро успева на почва што е изложена на сончева светлина. Се одгледува во плодород, но не се препорачува да се одгледува повеќе години на едно место. За плантажно одгледување најчесто се користи сортата про А (*Achillea millefolium* ssp. *colina*), која потекнува од Германија. Површината на која ќе се одгледува ајдучката трева се заорува веднаш по есенската жетва, на длабочина од 30 сантиметри. За оптимални приноси, препорачливо е да се нагубри со арско губриво во количина од 30 тони на еден хектар. По можност, прихраната се врши со минерални губрива фосфор, калиум

и азот, во сооднос приготвен според почвените услови.

Најдобро е да се сее директно, а не ретко и преку расадување. Кога се седи со расад, се постигнуваат многу поголеми приноси. При директна сеидба се сее во редови, чиешто меѓусебно растојание изнесува 30 до 40 сантиметри, заради поуспешна примена на агротехничките мерки. За површина од 1 хектар потребно е околу три килограми семе. Во првата година, жнеењето се врши во септември, кога најголем процент од цветовите го имаат завршено своето цвetaње. Веќе во следната година може да се жнее двапати, во мај и во октомври. Просечниот принос на ајдучката трева при едно жнеење се движи од 700 до 1.200 килограми сува маса по хектар. ■

Рекоа, не порекоа

**ЗОРАН
ЗАЕВ**

СДСМ се финансира од својата членарина, од парите што ги добиваме од годишното финансирање во согласност со закон и од фирми многу блиски до Заев, значи, секако, најмногу од фирмите на Заеви.

Рецептот за финансирање на партијата Заев го преточи во проширената и надградена програма насловена како „Провизија за Македонија“.

**ИЛИЈА
ДИМОВСКИ**

Не сум бил присутен на средбата, но биле присутни 20-ина луѓе пред кои Заев дал

збор дека до 20 октомври во Собранието ќе биде донесен Закон со кој ќе се забрани злоупотребата на прислушваните разговори.

Заев дал збор! Човек да не верува што слуша. Уште поневејојатно е што му поверувале на зборот.

**БРАНКО
ГЕРОСКИ**

Да бидам искрен, јас веќе не знам што да мислам. Во еден момент, си велам, ма не

е можно луѓето да се толку глупави! И потоа се будам вчера рано наутро и пред банката здогледувам редица пензионери како трпеливо и со озабени лица чекаат службениците да отворат и тие да си го лапнат зголемувањето на пензиите од фантастични 621 денар.

Соросидите, кои се научени да „лапат“ илјадници евра преку антидржавни проекти, се чудат како може некому да му значат 600 денари.

ЧИЧКО СУДИЈА, ПОЗАЈМИ МИ ЈА ЛЕГИТИМАЦИЈАТА

Солтир Ташков

Роген:
1955 година во Штип

Образование:
Правен факултет

Професија:
судија

Хоби:
инструктор по џаркрање

Си беше еден судија и тој сметаше дека е судија над законите... Сметаше дека треба да живее поинаку од обичните смртници кои немаат легитимација дека се судии... И си се стави на тротоар, па си ја стави легитимацијата да знаат полицајците дека нему не треба да му пишуваат казни... Ете, тој вика не мислел така, напротив, сакал да му се види името и презимето, да се знае дека тој е тој што паркира на тротоар. Немал намера да ги извести полицајците дека е судија... Па што не ја стави здравствената легитимација, нешто што го поседуваме сите ние обични смртници. И на таа ќе ти се прочита нешто... Ама ете, судијата реши да ја стави судиската легитимација... Тоа му било некој вид бунт додека државата не му обезбеди место за паркинг. Јас бе чичко судија си плаќам паркинг, чесно, на ПОЦ му плаќам секој месец. Кога одам кај моите родители во Аеродром, пак си

плаќам паркинг... Ако одам низ центар, ама нема паркинг на ПОЦ, туку на Град Скопје, пак плаќам. Ете, пред една недела бев и во твојот Штип. И таму платив паркинг, на твоите штипјани, на касата на твојата општина... И видиш, не ми текна да ја ставам картичката за прес... Не знаев дека судот донел одлука така да се функционира во Штип... Или може картичката за прес не е добро дојдена, по добро месечната картичка од вежбалницата да ја ставам, подобро ќе поминам...

■ „Колата ми е паркирана пред зграда во центарот на Штип, спроти Стопанска банка. Тука живеам, имам стан од 60 квадратни метри, а немам паркинг. Плаќаме и за дворни места, но паркинг не добивме. До мене има платен паркинг, но немам намера да ѝ плаќам на државата паркинг и за мојата и за колата на сопругата. Јас не се кријам и затоа ја оставив легитимацијата да знаат кој сум. Ќе се паркирам така додека не ми обезбедат паркинг. Ако треба и на полицајцата сум ѝ рекол ќе платам колку треба за прекршокот, но за тоа е надлежна полицајцата, а не некои деца кои немале што да прават,

РЕКОА И:

- Солтир Ташков од Штип е судијата кој се паркирал на пешачки и ја оставил легитимацијата. Сега срце ќе те направиме популарен!
 - Криво паркирам, но право судам **(стара македонска поговорка)**.
 - Што преживуваме ние обичните смртници тука за еден ден, бесмртниве цел живот не можат да преживеат...се сменија времиња.
 - А да направиме една катна гаража и да ја крстиме Солтир шерифот? Нека има комодитет човекот, очигледно му треба.
 - Пази, немал кај да паркира пред зграда, а нејќел да плаќа за две коли!? Па јас во Скопје во Тетово паркирам, а плаќам ПОЦ!
 - Аха, имало паркинг до неговата зграда, но тој одбивал да плаќа! И деца да не се занимаваат со ова прашање, советува.
 - Овој треба да лета. Судија треба да ми е пример за почитување на закон, а тие селачки фори на покажување сила - дома!
 - Баш ме интересира неговата судбина. Ова, ако не се лажам, е злоупотреба на службена позиција, или не? Разрешување како пример. На вакви примери се гледа колку чини државата.
 - Солтир шерифот од Штип изјавил за „Нова“ дека ќе паркира таму дури градот не му обезбеди паркинг и дека народот не треба да се занимава со тоа! Ма немој?
1. Кој си ти градот Штип да ти дава паркинг, а ние во Скопје да плаќаме за сите коли?
 2. Народот ќе се занимава сè додека те плаќа да го спроведуваш законот, а не да го кршиш!
 3. Дали Министерството за правда смета дека ова е уцена од типот „Или Паркинг или нема пешачки“!

па сликале и ја објавиле сликата на Интернет“ – рече чичко судија.

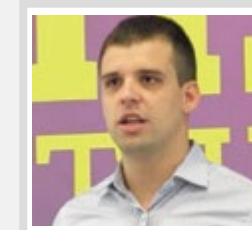
Нејсе, заборавив да кажам... Гледав стан во Скопје пред некој ден, си правев филм дека ете, ќе си купам стан... И замисли чичко судија, ми бараа пари за гаража – да си ја купам... А стан плаќам... Да ми ја позајмиш легитимацијата за да ја закачам на гаража... И сега чичко судија, виновни се децата што не си ја гледале својата работа, туку ти ја сликале колата. Па нели тоа ти беше целта – сите да знаат за твојот бунт, а не ти беше намерата чичко полицаец да ти пише казна...

Малку си чуден, чичко судија... Де не ти била целта да не

те казнат, де си сакал само на 20 минути да ги однесеш куќињата од возилото... Некако ми звучиш како сведок на суд кога е конфузен, обидувајќи се по секоја цена да го спаси пријателот во неволја. Неповрзани изјави, небитни информации... Барем така е на филмовите... па итриот адвокат ги фаќа на финта и вистината излегува на виделина... Па така, во целата твоја легендарна постапка, ги вмеша младите што заминуваат, саде поради паркингот одат надвор... таму е бесплатно, ги пикна твоите ќерки кои гревота, заминале во Стразбур... Кој правник не би сакал... Ама знаеш ти, чичко судија, дека дури и најкрутите знаат да паднат на некоја емоција... ■ (Р.Р.)

Рекоа, не порекоа

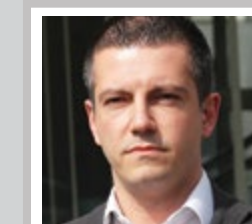
**СТЕФАН
БОГОЕВ**

Од мене порака до сите пленумци. Дали сега, дали во април, ќе се укине екстерното тестирање. Во тоа бидете сигурни.

Нема сомневање дека СДСМ во случај да дојде на власт уште од прв ден ќе почне со укинувања, уривања, прогонувања... Прашањето е што планира да воведи и да изгради и како планира да го обедини народот.

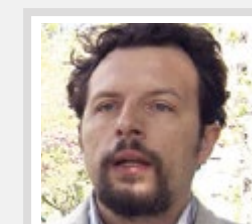
**ДАМЈАН
МАНЧЕВСКИ**

СДСМ останува посветен на фер и на демократски избори на 24 април. Меѓутоа, очигледно е дека ВМРО-ДПМНЕ и ДУИ се тие што не се подготвени на 24 април 2016 година да се соочат со граѓаните на фер и на демократски избори.

Старите велат: не ми е криво што лаже, криво ми е што мисли дека му верувам. Па СДСМ во безброј наврати јасно покажа дека бега од избори како ѓавол од крст. Кој ли ќе им поверува на лагите? Изгледа, навистина, го смета народот за глупав.

**ЦВЕТИН
ЧИЛИМАНОВ**

Чудно, ќе ја прашаш Шекеринска за законот што ѝ го дале од „Маѓар телеком“ да го турка во Влада и ќе ја снима од „Твитер“.

Шекеринска ќе проговори за аферата на суд. Кога ќе се случи тоа, зависи од јавниот обвинител, кој мора да побара одговорност за сите вмешани во овој бонбона-бизнис.

■ Зошто е потребно да се прави мамографија?

ТЕМЕЛКОВСКА: Постојат три вида зрачење. Има природно зрачење во атмосферата, потоа дијагностичко зрачење што го употребуваме при мамографските прегледи и други прегледи на Клиниката за радиологија и постои и терапевтско зрачење кое го употребуваат колегите за малигни заболувања. Ова често им го објаснуваме и на пациентките. Мамографскиот преглед ја има истата количина зрачење како да летате со авион на 8.000 метри. За 40 години откако постои мамографијата немаме индуцирано, односно ние со зрачењето не сме направиле рак на дојка. Со дијагностичко зрачење не може да предизвикате рак на дојка, може само да го најдете во рана фаза.

■ Од каде потекнуваат оние митови дека мамографијата предизвикува рак на дојка?

ТЕМЕЛКОВСКА: Во Македонија луѓето зборуваат во чекалница. Секој

Секоја трета жена ќе преживее доколку ние го откриеме карциномот во рана фаза. За жал, во Македонија, македонската жена сè уште сама го открива ракот кога е поголем од два сантиметри каде што лекувањето е многу потешко. Со таканареченото скенирање, мамографските прегледи ќе го најдат карциномот две години пред тој да има какви било манифестации кои пациентката сама може да ги забележи, вели д-р Темелковска

јават и да се информираат. Бројот е 071 235 685 и на него се јавува лекар кој одговара на прашањата. Од страна на тимот „Мој термин“ е направена веб-страница, www.skrining.mk каде што ги има сите информации. Пациентката треба да се јави или телефонски или да ја посети веб-страницата за да ја упатат за понатаму. За скенирање не треба упат. Пациентките доаѓаат на Универзитетската клиника за радиологија, ставени се во „Мој термин“ со

лед? Одговорите што најчесто ги добивам се: страв ми е, непријатно ми е. За жал, македонските жени не прават самопреглед колку што ние, медицинските лица би сакале. Самопрегледот е основа на сè. Дури и девојки по 20. година треба да знаат како да направат самопреглед. Не постои превенција од рак на дојка. Што може да стори жената? Да го зајакне имунитетот, правилно да се храни, да практикува прошетки во природа. Во светот, секоја осма жена заболува

СО СКЕНИРАЊЕТО ЌЕ ИМАМЕ ПРВИ РЕАЛНИ ПОДАТОЦИ КОЛКУ ЖЕНИ ВО МАКЕДОНИЈА ИМААТ РАК НА ДОЈКА

Разговараше | Александра М. Бундалевска
Фоџо | Горѓи Личовски

Во повеќе градови низ Македонија почна спроведувањето на националната програма за скенирање за рано откривање на рак на дојка. Република Македонија е 27. земја во светот која воведува ваква програма согласно со европските и со светските стандарди. Мамографското скенирање, кое е бесплатно за секоја жена, претставува периодично правење на мамографија на навидум здрава жена без присутни симптоми на рак, со цел откривање на заболувањето во неговиот претклинички стадиум. Со раното откривање на ракот на дојка се намалува смртноста до 30 отсто, вели во интервју за „Република“, д-р Светлана Темелковска, специјалист-радиолог при Универзитетската клиника за радиологија во Скопје.

■ Според предвидувањата на „Глобоккан“, во Македонија три жени дневно заболуваат од рак на дојка. Како ја коментирате оваа бројка?

ТЕМЕЛКОВСКА: „Глобоккан“ е дел од Светската здравствена организација (СЗО) која врши статистички анализи на податоци. За жал, во Македонија, до скоро, додека не се воведо „Мој термин“, немавме податоци колку жени заболуваат и умираат од рак на дојка, и на која возраст се. За жал, такви податоци немавме до 2005 година. Со податоците од „Мој термин“, ги добиваме првичните информации за карцином на дојка. Податоците дека дневно три жени во Македонија заболуваат од оваа болест се проценети според тоа колку членовите на „Глобоккан“ сметаат дека би заболеле од рак на дојка на основа на стари податоци. Овие бројки не се реални и не се научно докажани. Токму со скенирањето мислам дека за одредено време ќе имаме први реални податоци колку жени во Македонија имаат рак на дојка.

■ Докажано е дека детектираниот рак во поодмината фаза потешко се лекува и е поголема смртноста кај овие случаи. Затоа и отпочна проектот за скенирање на рак на дојка. Како скенирањето помага во раното откривање на ракот на дојката?

ТЕМЕЛКОВСКА: Скенирање е популистички збор. Терминологијата која можеби е поправилна е рана детекција, рано откривање на рак на дојка, бидејќи со раното откривање на рак на дојка се намалува смртноста до 30 отсто. Тоа значи дека секоја трета жена ќе преживее доколку ние го откриеме карциномот во рана фаза. За жал, во Македонија, македонската жена сè уште сама го открива ракот кога тој е поголем од два сантиметра каде што лекувањето е многу потешко. Со таканареченото скенирање, мамографските прегледи ќе го најдат карциномот две години пред тој да има какви било манифестации што пациентката сама може да ги забележи.

си ја кажува својата приказна што не значи дека е иста со онаа другата. Секоја жена има различен тип дојка и различна фамилијарна анамнеза. Митовите, за жал, се од неедуцираност, како на населението, така, веројатно, и на некои од нас, од медицинскиот персонал. Затоа сметам дека овие нови едукации се многу важни. Медицината многу се развива, особено се развива радиологијата на дојка. Не е исто знаењето што го имаме денес и тоа од пред 30 години. Значи, буквално се митови. Не постои карцином што ќе го направиме ние со мамографија.

■ Кој сè може да се пријави на програмата за скенирање и каде прво треба да се пријават пациентките? Од каде треба да почнат?

ТЕМЕЛКОВСКА: Програмата за скенирање е финансирана од Министерството за здравство. Постои телефонска линија која е отворена и каде што пациентите може да се

матичен број. Единствено што треба да направат е да се јават во Министерството за здравство. Скенирањето што почнавме да го работиме од 7 април ги опфаќа жените од 50 до 69 годишна возраст. Прва целна група ни се жени кои никогаш не направиле мамографија, а имаат 50 години. Мојам да кажам нешто што и мене искрено многу ме изненади. Само во септември, на Клиниката за радиологија од 100 прегледани жени две имаат суспектни наоди за карцином. Ние како радиолози, препорачуваме мамографски прегледи и по 40. година.

■ Се смета дека нема превенција од рак на дојка, туку превенцијата е во раното дијагностицирање на болеста. Дали македонските жени имаат развиена свест за самопрегледување?

ТЕМЕЛКОВСКА: Моето прво прашање кога пациентките доаѓаат на преглед е: Дали правите самопрег-

од рак на дојка. Оние што имале во семејството некој болен од рак на дојка, сигурно имаат поголем ризик да заболат. Карциномот на дојка е лотарија. Сè уште не знаеме зошто секоја осма жена има рак на дојка. Да знаевме, ќе имавме и лек. Така што самопрегледот и редовните мамографски контроли се основа за секоја жена.

■ Што очекувате од програмата за скенирање за рак на дојка?

ТЕМЕЛКОВСКА: Со програмата за скенирање очекуваме конечно да се стави ред во прегледите на дојката. Очекувам да се направи заеднички протокол. За жената е многу тешко кога мора да оди во неколку различни установи, различни доктори ѝ кажуваат различни работи. Очекуваме жените да не умираат од рак на дојка како досега. Да имаме реални статистички податоци. Ни претстои огромна работа и мислам дека ќе имаме огромна корист од сето тоа. ■

Обраќањата на лидерите на големите сили на Генералното собрание на Обединетите нации беа една лекција за употребата и за злоупотребата на моќта

Обраќањето на претседателот Путин во име на Руската Федерација сосема се разликуваше од обраќањето на американскиот претседател, Барак Обама, во име на Соединетите Американски Држави. Претседателот Путин го нагласи фактот дека меѓународниот систем за светскиот поредок и за безбедноста зависи од принципите утврдени во Повелбата на Обединетите нации, додека претседателот Обама апсурдно тврдеше дека САД имаат право да го игнорираат националниот суверенитет со цел да се „врати безбедноста“ на народите угнетувани од страна на „тираните“ и ја повторил доктрината на Буш дека САД ќе дејствуваат сами или со своите сојузници за да ги постигнат тие цели, што и да се случи.

Обама уште еднаш ја обвинил Русија за агресијата во Крим и во Украина, го обвинил Иран за спонзорирање на тероризмот во Блискиот Исток, ја обвинил Кина за кршење на меѓународното право во Јужното Кинеско Море, ги обвинил Куба и нејзиниот народ за наметнатото ембарго за трговија од САД и за „несоработување“ со САД и уште еднаш побара отстранување на сирискиот претседател Асад. Тој го повторил тврдењето дека САД имаат право да ги наметнат своите нелегални санкции каде што сметаат дека се потребни и рече, со неверојатен пресврт на историјата и на фактите, дека САД го чуваат мирот во светот од основањето на Обединетите нации.

Претседателот Обама оставил впечаток на наострешен уличен панкер, заплашувајќи ги сите со својата отмена храброст и со заканата од американската воена моќ доколку сите ние не соработуваме со САД. Тој зборуваше за „страшните конфликти“ низ целиот свет во последните седумдесет години, но никогаш не изјавил дека САД беа иницијатор на повеќето од нив и

ЛЕКЦИЈА ЗА УПОТРЕБА И ЗА ЗЛОУПОТРЕБА НА МОЌТА

тврдеше дека спречиле Трета светска војна, со која токму САД се закануваа многупати во минатото, како што тоа го прават и сега со заканата за поставување напредно нуклеарно оружје на германска територија. Тој се фалеше за трошоците наметнати на тие кои се одлучиле да се спротивстават на американската хегемонија наместо да соработуваат со нив и безизразно рече дека поредокот наметнат од Америка донесе достоинство и еднаква работа за сите луѓе во светот, заборавајќи дека само еден процент од нив ги имаат сите пари, додека останатите ја вршат целата работа.

Обама ја префрлил вината за бегалската криза што ја предизвика од неговата влада на „силните мажи“. Очигледно, според него, Садам Хусеин, Моамер Гадафи и претседателот Асад ја принудиле американската влада да ги нападне. Американците користат надреална логика за да го оправдаат тоа што не може да се оправда. Потоа, тој се осврнал на контролата на медиумите, угнетувањето на политичките против-

ници, како и на контролата на пристап до информации како удар врз Русија, и покрај тоа што тие работи се случуваат во Америка и во Европа. Потоа, тој се обиде да ја оправда употребата на нелегални санкции против Русија, тврдејќи дека тоа функционира и ѝ предизвикува тешкотии на нацијата и дека како одговор на тоа, Русите ја напуштаат земјата. Тој изгледа не беше свесен за ударот што им го зададе на Обединетите нации со тие зборови, бидејќи унилатералните санкции претставуваат кршење на Повелбата на Обединетите нации, како и отворено и свесно пркосење на Обединетите нации и на сето она што тие го застапуваат.

Претседателот Владимир Путин, пак, ја отфрлил таа лажна историја и лажна презентација на причините за актуелната светска криза и вината им ја префрлил на САД и на нивните сојузници во НАТО, каде што и припаѓа. Тој почнал со потсетување дека концептот на Обединетите нации произлезе од Кримската конференција за време на борбата против Хитлер и дека ОН има

долга историја во обидот да спречи конфликт. Тој признава дека Американците и нивните сојузници се жалат на недостатокот на ефикасност во ОН, што, всушност, значи дека тие се жалат кога работите не се одвиваат според нивните планови, но нагласил дека разликите во ставовите беа признати како неизбежни уште од создавањето на ОН и дека правото на вето е потребно за да се гарантира дека ниту една сила не може да доминира врз другите. Тој, исто така, ги потсети сите на фактот дека САД и нивните сојузници веќе долго време го користат правото на вето кога се во прашање нивните интереси и дека секој народ што ги заобиколува ОН или ја крши Повелбата на ОН дејствува нелегално и надвор од меѓународното право. Тој додаде дека доколку Американците ја присвојеа сета светска сила по завршувањето на Студената војна, тоа би резултирало во свет во кој би владеело себичност, диктатура наместо еднаквост, демократија и слобода и во свет каде што независните земји ќе беа заменети со де факто протекторати.

Со сосема различен став од американскиот дека државниот суверенитет не постои, тој го потврди фундаменталниот принцип на меѓународното право дека државниот суверенитет е од суштинско значење за слободниот развој на една нација. Тој ја прикажал својата поента со примери на американската агресија на Блискиот Исток и во Северна Африка, чии последиците се хаос и катастрофа, наместо стабилни влади, како и со подемот на Исламската држава и на други терористички групи кои беа креирани од Западот како алатки против секуларните држави што се под напад. Тој го обвинил Западот за лицемерството во соочувањето со бегалската криза, додека истовремено ја финансира и ја поддржува Исламската држава и другите групи. Тој повторил дека никој освен вооружените сили на претседателот Асад и милицијата на Курдите не се бори против тие групи. Тој нагласил дека Русија нема никакви амбиции, но изјавил дека „тие повеќе не можат да ја толерираат моментната состојба во светот“. Во врска со

соочувањето со моментната криза на Блискиот Исток, тој предложи создавање на широка антитерористичка коалиција слична на антихитлеровската коалиција. Тој, исто така, повика на соработка на исламските земји и на религиозните лидери за да помогнат во оваа борба против заедничкиот непријател и изјавил дека државноста мора да се врати таму каде што е уништена и дека мора да се обезбеди воена, економска и материјална помош за земјите во тешки ситуации и дека тоа мора да се направи во согласност со Повелбата на ОН и со меѓународното право. Во тој поглед, тој особено ги спомнал Либија, Ирак и Сирија. Тој ја истакнал потребата за глобална безбедност и го осудил проширувањето на НАТО по Студената војна и погрешниот избор претставен на земјите од источниот блок од страна на Америка да се биде или со Западот или со Истокот и изјавил дека токму таа агресивна логика ја започнала геополитичката криза во Украина, каде што народното незадоволство беше искористено од Западот за да се организира воен удар однадвор што предизвика граѓанска војна. Тој ја потврдил поддршката на Русија за Минските договори од 12 февруари 2015 година како единствен начин за излез од кризата и истакнал дека интересите и правата на

народите од регионот Донбас мора да се земат предвид и да се почитува нивниот избор и дека сите мерки преземени од режимот на Киев мора да се координираат со нив.

Потоа тој се осврнал кон друга реалност на борбата за моќ во светот на економскиот фронт и инсистирал дека мора да има заеднички простор за економска соработка со користење на принципите на Светската трговска организација за слободна трговија, инвестиции и отворена конкуренција, но Американците се обидуваат да ја заобиколат Светската трговска организација и се обидуваат да воспостават посебни и тајни структури како што е проектот за Транспацифичкото партнерство за кое се фалеше Обама. Тој, исто така, ја осудил употребата на унилатералните санкции, како кршење на Повелбата на ОН, и изјавил дека тие се користат не само за да извршат политички притисок, туку и за да елиминираат економски конкуренти. Тие трендови можат целосно да го разнишаат трговскиот систем

и да предизвикаат распад на глобалниот економски простор. Русија, од друга страна, предлага усогласување на регионални економски проекти, нарекувајќи го „интеграција на интеграции“, што ќе се базира на универзални и на транспарентни правила на меѓународната трговија. Тој го објасни тоа повикувајќи се на планови за поврзување на Евроазиската економска унија и кинескиот „Економски појас на патот на свилата“ и повика на нивна понатамошна интеграција со Европската унија.

На крај, иако Обама во своето обраќање говореше за проблемот со климатските промени, тој нема направено никакви конкретни залагања за намалување на емисијата на стакленички гасови. Кинезите предложија дека ќе ги намалат нивните емисии за 40 отсто од нивоата во 2005 година.

Путин вети дека до 2030 година ќе ги намали за 75 отсто од нивоата од 1999 година. Тој, исто така, упати повик за фундаментално нови технологии инспирирани од природата за да биде индустрискиот развој во хармонија со природата, со цел да се врати рамнотежата помеѓу човековата активност и природата, и предложи да се формира посебен форум на ОН за соочување со климатските промени и изјави дека Русија е подготвена да го координира тој форум.

Значи, ситуацијата во светот беше изразена во говорите на овие двајца мажи; Обама тврдеше дека САД имаат право да дејствуваат како што сметаат дека е потребно, да ја спроведуваат својата волја со воена сила секаде каде што наидуваат на спротивставување, да обезбедат економски предности за себе по секоја цена, сето тоа врз основа на одбивање да се третира секоја нација

како рамноправна и суверена; и, претседателот Путин, кој повика на строго почитување на меѓународното право, на заедничките напори против тероризмот и заканите за мирот, на интегрирана економска соработка, сето тоа врз основа на принципите на националниот суверенитет и на достоинството на нациите и на народите. Конфликтот е јасно нацртан. Линиите се повлечени. Сите ние чекаме да видиме како ќе се реши овој фундаментален конфликт. ■

Извор: „Глобал ристрч“
Превод: Ана Цветаноска

ИЗРАБОТКИ НА СТРУШКИТЕ КУЈУНЦИИ И ДЕНЕС ГИ КРАСАТ БРОЈНИТЕ ХРАМОВИ И МУЗЕИ КАЈ НАС И ВО СВЕТОТ

АВСТРИСКИОТ ПРИНЦ ДОАЃАЛ ВО КУЈУНЦИСКИ ДУКАН ВО СТРУГА И КУПУВАЛ НАКИТ

Пишува | Невена Појовска

По работа да одите на крајот на светот, но во Струга да се вратите, тука да почивате; ова парче земја за нас е свето место, во него цареви престојувале, а не вие одовде да заминете, велел дамнешниот кодекс на занаетчиите

Градот Струга лежи на два-та брега на реката Црн Дрим и на северниот брег на Охридското Езеро. Во центарот на градот е чаршијата, местото каде сè се случува. Така било од дамнина, така е и денес. Патот нè одведе дотаму. Врнежливото време ги растера шетачите, но бројните туристи остааа и со љубопитство се загледуваа во изложите и во куките со староградска архитектура.

Дознаваме дека овде во минатото имало околу 300 занаетчии, но денес, струшките занаетчии може да се избројат на прстите од едната рака. За тоа била заслужна местоположбата на градот. Околу Струга имало сто моста. Се разбира, не од денешен тип, туку дрвени, примитивни. Дури се велело дека во Струга престојувале или кусо ја посетиле и тројца цареви, а за да може некаде да опстојува војска,

ШТЕДИ СЕКОЈ ВИКЕНД

Акцијата трае од 09.10 до 12.10.2015

TINEX СЕКОЈ ДЕН СО ВАС

ЛИМОНИ 1кг. -25% 59,- СТАРА ЦЕНА 79,-	САЛАМА poliko 800гр. CEKIN -34% 85,- СТАРА ЦЕНА 129,-	КАШКАВАЛ сремски 1кг. DJURDJEVIC -11% 269,- СТАРА ЦЕНА 305,-	ФЛИПС 4x40гр. СТОБИ ФЛИПС 3+1 30,- СТАРА ЦЕНА 40,-	ЧОКОЛАДО 100гр. DORINA -27% 35,- СТАРА ЦЕНА 48,-
ЈАБОЛКА црвен делишес 1кг. -25% 32,- СТАРА ЦЕНА 43,-	ПИВО 2x0.33л. СТАРОГРАДСКО 1+1 49,- СТАРА ЦЕНА 98,-	СРЕДСТВО за садови 1л.+500мл. VIOLETA -35% 95,- СТАРА ЦЕНА 147,-	ДЕТЕРГЕНТ за алишта 60+20 перенја BONUX -30% 477,- СТАРА ЦЕНА 661,-	ВКУПНА ЗАШТЕДА ЗА ОВОЈ ВИКЕНД 439,-

потребни се доста занаетчи, пред сè: ковачи, поткојувачи, шивачи и др.

Кај Струга врвел познатиот пат Виа Егнациа. Само за негово функционирање биле потребни самарџии, ортомари, анови за престојување, кожари за правење садови од кожа за пренесување масло, ткајачи на волна, на лен, на коноп, грнчари, дрводелци и многу други.

■ **За Струга занаетчиството било животна егзистенција. Во зенитот на својот развој, во Струга имало триста дуќани.**

Кога ќе се знае дека во дуќан ретко работел сам човек, ами најчесто со уште еден или со повеќемина од фамилијата, или со чираци и со калфи, а градот броел околу четири-пет илјади жители, јасно се гледа дека Струга бил град на занаетчи - раскажуваат постарите.

Посебен придонес во развојот на занаетчиството во Струга имале струшките трговци. Тие занаетчиските производи ги продавале во други градови и држави, а оттаму носеле сè што било потребно за занаетчис-

твото. Според интересот на туѓиот пазар бил и интензитетот на изработка на нови производи. Трговците вршеле практична реклама на струшкото занаетчиство.

Со цел да се изработуваат понови модели, струшките занаетчи ги користеле разните перспекти што кружеле од европските држави, а и самите оделе кај познати мајстори надвор од Струга. Се користело нешто од перспектите, нешто од лично виденото, но на своите изработки им давале нешто свое, карактеристично и типично за средината, одразувајќи ја специфичноста на македонската култура и традиција.

Со работата доаѓала до израз и креативноста на занаетчиите.

■ **Мајсторите се познаваа по изработката на предметите, а некои имаа и свои заштитни печати** - велат стружани.

Занаетчиите имаа свои тајни во работата што ги наследиле или до кои дошле самите.

■ **Мајсторот му ја пренесуваше тајната на својот наследник, а не и на другите чираци и калфи, и во него се гледаше како во светец.** Само најинтелигентните чираци и калфи успеваа да му ја откријат тајната на мајсторот. Затоа на тие што одеа на занает им се велеше: „Гледај, отвори ги двете очи како четири, кради го занаетот“, се потсетува постар стружанец.

Занаетите се развивале според потребите на населението. За најстар уметнички занает во Струга се смета кујунџиството. Без кујунџиските изработки не се прави црква, цар без круна не станува, свадба не се прави без украси, без китења на невестата, зетот и на сите сватови. А во Струга од дамина се граделе храмови, престојувале цареви, што укажува на топонимот Цареј Кладенци, па најмасовното женско име е Царева, Цара. Постарите кажуваа: „Каде што има кујунџии, таму престојувале цареви“.

Порано кујунџиството било многу застапено, но постепено згаснувало поради слабата економска моќ на населението и поради појавата на фабрички производи. Сега, ако поминете низ струшката чаршија, ќе видите само еден кујунџиски дуќан.

Струшките кујунџиски изработки биле надалеку познати. Така, познато е дека австрискиот принц доаѓал во кујунџискиот дуќан на Анастас Куркут во Струга и купувал накит. Овој струшки кујунџија ја изработил и сребрената кутија (тешка два и пол килограми) за чување на моштите на св. Јован Владимир во манастирот „Свети Наум“. Денес, изработки на струшките кујунџии ги красат бројните храмови и излозите на многу музеи кај нас и во светот, каде што биле купени за малку пари или биле пренесени од наши иселеници.

Покрај кујунџиството, стружани се покажале и како добри изработувачи на вез.

■ **Струшкиот вез стана познат и препознатлив. Изработката на градска и на селска носија беше совршенство. И градската и селската народна носија беа богати и китени со кујунџиски изработки: токи, појаси, ѓердани, обетки, игли (за на глава), костеци и др. Хармонијата на боите и украсните елементи на носијата пленуваа. Тоа мајсторство можеа да го изработат само умови способни за вкус и виртуозни раце. Затоа, со право се вели дека народната носија во себе ги крие нашата стара култура и нашата историја, се прisetија стружанките чии баби и мајки носеле вакви носии.**

Во книгата „Записи за минатото на Струга“ 2 дел, од Јоне Кленко, авторот забележал дека занаетчиите од градовите во турскиот период биле заштитувани и од државата. „Согласно со ферманот на султанот Мустафа Трети од 18. 10. 1773 година, мајстор од село не можел да отвори дуќан в град. Ако сакал од село да оди в град, селскиот мајстор десет години требало да работи кај друг мајстор

или да се занимава со други работи, па потоа добивал статус на граѓанин и можел да отвори свој дуќан. Оваа мерка пак придонела и во селата да има занаетчи за најнеопходните работи, но и стремеж кај занаетчиите со квалитет и чесност да се борат на пазарот“, запишал Кленко.

Исто така, постоел и кодекс на однесување, па така, за да опстојат и за да не ги посрамотат фамилијата и занаетот, струшките занаетчи на своите наследници им ги оставале следниве аманети: да се чесни, достоинствени, да работат со ум, да не ја посрамотат фамилијата, со чесна работа чест да стекнуваат; да бидат внимателни во однесувањето во чаршијата, да имаат почит кон чаршијата и кон муштериите; занаетот да го следат во неговиот развој, т.е. да го осовременуваат; да не ги откриваат тајните во работата, а нови да научат; по работа да одат и на крај на светот, но во Струга назад да се вратат, тука да почиваат; ова парче земја за нас е свето место, во него цареви престојувале, а не вие одовде да заминете. ■

МАКЕДОНИЈА ВО МЕЃУНАРОДНИТЕ ДОГОВОРИ И ИНТЕРЕСИТЕ НА ГОЛЕМИТЕ СИЛИ

Во текот на целиот XIX и во почетокот на XX век, во развојот на општествено-политичките односи во Османлиската Империја и кај малите балкански држави, од круцијално значење била политиката на Големите сили. Во Балканот се чувствувало влијание од новите модерни општествени феномени, кои извршиле драматични трансформации и модернизација во повеќе сегменти од социјалното, економското и политичкото живеење во Западна Европа

Пишува: г-р Димитар Љоровски Вамваковски

(продолжение од број 160)

1 СРПСКО-БУГАРСКИ ДОГОВОР (Софија, 19 февруари 1897 г.)

Како резултат на востанието на островот Крит против османлиската власт и можноста за војна меѓу Атина и Истанбул, што де факто се случила неколку месеци подоцна (април, 1897 година), Србија и Бугарија отпочнале преговори кои успешно завршиле со потпишување на нивниот прв договор за османлиска Македонија. Овој договор во суштината претставувал одбранбен сојуз во случај Австро-Унгарија да преземе воени дејства во Македонија. Со договорот, двете влади се обврзуваат да не го нарушат статусот-кво на Балканот, засилувајќи и координирајќи ја својата културно-образовна и црковна пропаганда во Македонија.

Член 2. Ниту една од споменатите влади нема да преземе еднострано и без претходна согласност со другата, ништо што би можело да го наруши статусот-кво на Исток, значи никаква, ниту политичка, ниту воена акција.

Член 3. Сè додека со заемен договор не се утврдат српските и бугарските интересни сфери на територијата на Османлиската Империја, двете влади се обврзуваат во националните, црковните и во образовните прашања не само да не си пречат, туку и заедно да си помагаат.

Овој договор е интересен бидејќи и двете држави индиректно признаваат дека немаат свое население во Македонија. Зар би постоела држава која би ѝ дозволила на друга да врши пропаганда меѓу своите сонародници, па макар тие да се наоѓаат под туѓ суверенитет?

2 АВСТРО-РУСКА СПОГОДБА (1897 г.)

Овој договор претставувал размена на ноти меѓу двете империи со кои се постигна согласност во однос на политиката на статус-кво.

Интересно е да се забележи австро-унгарскиот предлог изнесен во нотата, а се однесува на иднината на европска Турција ако биде нарушена политиката на статус-кво.

Во делот ЗЦ било предложено:

„Остатокот на расположлива-та територија (се мисли на Македонија, бидејќи за Албанија била предвидена независност) ќе биде предмет на праведна поделба меѓу разните постојни балкански држави... Располо-

жени да ги земат предвид, во најповолна мерка легитимните интереси на учесниците (на делбата) тие се од друга страна решени да го задржат принципот на сегашната рамнотежа и да ја отстранат... секоја комбинација која би фаворизирала воспоставување на изразита надмоќ на која и да била балканска држава на штета на другите...”

3 АВСТРО-РУСКИ ДОГОВОР (Миршег, 2 октомври 1903 г.)

Овој договор бил донесен како директна последица на Илинденското востание од август 1903 година. Со цел да се смири и стабилизира ситуацијата во османлиска Македонија, но и за да го задоволи европското демократско јавно мислење, австро-унгарската и руската влада во соработка со владите на останатите европски сили, потписници на Берлинскиот договор, изработиле реформска програма за трите вилаети во Македонија.

Во член 1. било предвидено: За да се создаде контрола врз дејноста на месните османлиски власти во однос на применувањето на реформите, треба да се именуваат при главниот инспектор Хусеин Хилми паша специјални цивилни агенти од страна на Австро-Унгарија и од Русија, кои ќе бидат должни да одат заедно со главниот инспектор насакаде, да му обрнуваат внимание за потребите на христијаните, да ги запишуваат злоупотребите на месните власти, да му ги соопштуваат соодветните забелешки на пратениците во Истанбул и да им поднесуваат извештаи на своите влади за сè што се случува во земјата...

4 СРПСКО-БУГАРСКИ ДОГОВОР (Белград, 30 март 1904 г.)

И овој договор како и оној од 1897 година претставувал дефанзивен сојуз на двете држави со цел да се спречи евентуален напад врз османлиска Македонија кој би се случил од која било страна.

Член 3. „Исто така, сојузни држави се задолжуваат да се спротистават заеднички и со силите и средства со кои располагаат на секаква непријателска акција или изолирана окупација во гореспомнатите четири вилаети од која било држава и да дојдат тие“.

5 ДЕКЛАРАЦИЈА НА АВСТРО-УНГАРИЈА И РУСИЈА ЗА ЗАЕМНА НЕУТРАЛНОСТ (Петроград, 15 окт. 1904 г.)

Судирот на руско-јапонските експанзионистички политики на Далечниот Исток неминовно воделе кон војна. Поради овие причини, а со цел да се обезбеди Европа од евентуален напад, како и за извесен период да го замрзне Источното прашање, Русија и Австро-Унгарија ја потпишале декларацијата за неутралност со која, покрај останатото, било предвидено и продолжување на нивната дотогашна политика кон Балканот.

„Австро-Унагрија и Русија, обединети од општоста на погледите, односно заштитната политика која треба да ја следат на Балканот и целосно задоволни од резултатите постигнати досега од таквата нивна тес-

на соработка, одлучно решија цврсто да го следат во иднина тој пат...”

6 РЕВАЛСКИОТ ДОГОВОР (Ревал, јуни 1908 г.)

Ревалскиот договор подразбирал предлог-проект за спроведување на реформи во османлиска Македонија, а за чие спроведување биле задолжените Велика Британија и Русија. Меѓутоа, овој предлог-проект воопшто не бил спроведен бидејќи останатите европски сили не го прифатиле. Од друга страна, во Османлиската Империја избила Младотурската револуција која во голема мера го измени односот на владите на Големите сили кон неа. За Македонија од особена важност бил предлогот кој британската дипломатија на 26 март 1908 година го испрати до владите на Големите сили, а кој предвидува речиси целосно осамостојување на Македонија.

„Кога би се наменува еден гувернер на кого би му биле оставени слободни раце и кој за извесен број години би бил неподвижен... и кога би му се

оставила на располагање потребната сила на жандармерија и европски рицари, владата на неговото величество е убедена дека за кратко време земјата би се исчистила од чети и дека ќе се смири... Гувернерот би бил турски државјанин и прашањето дали би бил христијанин или муслиман би била од мала важност...”

„Како би можела таквата администрација да биде финансирана, потребно е сегашниот број на турски трупи кои се одржуваат од македонскиот буџет значајно да се намали... а ако се направи тоа силите треба да гарантираат целокупност и надворешна сигурност на овој дел од султановите покраини...”

Ваквиот британски предлог не бил прифатлив не само за членовите на Тројниот сојуз, туку и за британските сојузници Франција и Русија. Последната, како против-предлог изнесе проект кој во голема мера ги ублажуваше британските предлози. Всушност, на овој начин Русија сакала да го избегне, поради својата неподготвеност, судирот со Германија и со Австро-Унгарија кој би бил незбижен ако таа се заложила за прифаќање на британскиот предлог. ■

(ПРОДОЛЖУВА)

КНИЖАРНИЦАТА „МАТИЦА
ЕКСКЛУЗИВ“ ПРЕПОРАЧУВА:

Балканавилонци

Луан
Старова

1

18. ИЗДАНИЕ НА НАЈСТАРИОТ ФЕСТИВАЛ НА КОМЕДИЈАТА

„Денови на комедија“ со смеата носат среќа во домовите

На сцената на оваа манифестација во изминативе години играа многубројни ансамбли презентирајќи ги делата на Нушиќ, Држиќ, Шекспир..., а Куманово, како и секогаш, се покажа како добар домаќин и стана средиште на смеата и на среќата

Домот на културата „Трајко Прокопиев“ во Куманово деновиве го исполнуваат вљубениците и почитувачи на театарската уметност. Особено љубителите на комедијата, кои следниве две недели ќе уживаат во претставите на театрите од земјава и од регионот.

Фестивалот „Денови на комедија“, кој е најстар фестивал од овој вид во нашава земја, веќе 18 години ја негува традицијата на претставување квалитетни театарски дела од, можеби, најспецифичниот жанр во театарската уметност - комедијата, жанр што бара исклучително знаење, искуство и инвенција од театарските уметници - рече Канческа-Милевска.

На сцената на оваа манифестација во изминативе години играа многубројни ансамбли презентирајќи ги делата на Нушиќ, Држиќ, Шекспир..., а Куманово, како и секогаш, се покажа како добар домаќин и стана средиште на смеата и на среќата.

На отворањето на манифестацијата, Театар Комедија ја изведе претставата „Нешто пропуштаме“,

Велешкиот театар „Ј.Х.К. Цинот“ ја изведе комедијата „Спанаќ со пржени компири“, викендов, пак, продукцијата „Видик“ од Скопје ја играше „Ни ваму, ни таму“, а Драмски театар Скопје ја изведе претставата „Чолак“. Прилепскиот театар „Марко Цепенков“ доаѓа со „Премиера во сабота“, Штипскиот театар „Ацо Шопов“ со претставата „Лулка“, а театарот „Галија“ од Тузла, БИХ ќе се претстави со комедијата „Државен лопов“. Од гостинските театри ќе може да се видат: Институт Евробалкан од Приштина, Косово со „Чехов му кажа збогум на Толстој“ и Драмскиот куклен театар „Силистра“, Бугарија со „Се бара нов сопруг“.

Турскиот театар Скопје гостува со „Слуга на двајца господари“, Битолскиот театар ќе настапи со „Без паника“, а на 16 октомври охридскиот театар ќе се претстави со комедијата „Детектор за лаги“. Албанската драма при театар Куманово ќе ја игра „Бонсерс“, а истата вечер продукцијата „Видик“ од Белград, Србија, ќе ја игра „Љубовници“. На затварањето на 18 октомври театар Куманово ќе ја изведе премиерно претставата „Идиоти“. ■ (Н.П.)

АНТОЛОГИЈА

Веле Смилевски (1949)

ЗАБРАНЕТА КНИГА

Ниту една книга не може да биде
Забранета книга.

Вжештувањето на кладата
Постепено не внесува
Во делот
На ненапишаното.

Затоа
Ниту имало, ниту ќе има
Забранета книга.

Но помислата
Да ја исклучиме можноста
За забрана
Е крик
Или
Идеја за тестамент,
За книга што ќе ја доживее
Слободата за читање.

Потребата
Да ја кажеме оваа вистина
Не качува на високо.

Слегување оттаму нема.

100 НАЈУБАВИ СЛИКИ НА СИТЕ ВРЕМИЊА

„Нокни птици“
од Едвард Хопер

„Нокни птици“ е дело на американскиот сликар и графичар, Едвард Хопер (1882-1967). Во неговиот свет на интересирање се негативните страни на животот во американските велегради. Во неговите дела, човечките

ликови изгледаат како да се вкочанети. Со својот реалистичен начин на сликање станал еден од предвесниците на фотореализмот. „Нокни птици“ е една од најпрепознатливите модерни американски слики. ■

ТОП 5 НАГЛЕДАНИ ФИЛМА во САД викендов

1

МАРСОВЕЦОТ
THE MARTIAN

Заработка: 55.000.000 \$

Жанр: авантура
Режија: Ридли Скот
Актери: Мет Дејмон,
Џесика Честејн,
Кристен Вилг

2

ХОТЕЛ ТРАНСИЛВАНИЈА 2
HOTEL TRANSYLVANIA 2

Заработка: 33.000.000 \$

Жанр: анимиран филм
Режија: Генди Тартаковски
Актери: Адам Сендлер,
Енди Самберг,
Селена Гомез

3

ПЛАТЕНИК
SICARIO

Заработка: 12.100.000 \$

Жанр: акција
Режија: Денис Виленев
Актери: Емили Блант,
Џош Бролин,
Бенисио дел Торо

4

ПРАКТИКАНТКА
THE INTERN

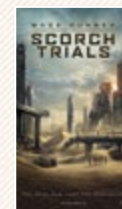

Заработка: 11.600.000 \$

Жанр: комедија
Режија: Ненси Мајерс
Актери: Роберт де Ниро,
Ен Хетвеј,
Рене Русо

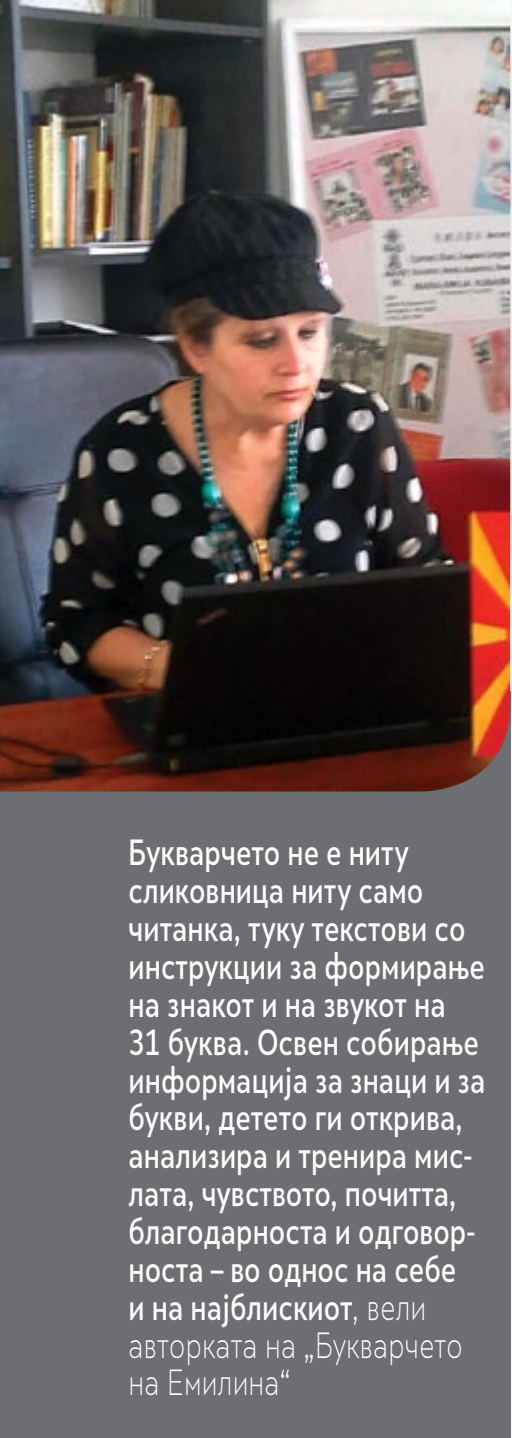
5

ЛАВИРИНТ:
БЕГСТВО НИЗ ПУСТОШОТ
MAZE RUNNER:
SCORCH TRIALS

Заработка: 7.700.000 \$

Жанр: акција
Режија: Вес Бол
Актери: Дилан О'Брајан,
Каја Скоделарио,
Томас Броди Сентгар

Разговараше | Александра М. Бундалевска
Фото | Џривајна архива

Доктор **Марија Емилија Кукубајска** е истакната македонска поетеса и професорка на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. Таа е авторка на „Букварчето на Емилина“, кое се однесува на раната писменост кај децата на возраст од три до шест години, а неодамна беше промовирано и нејзиното издание „Антологија на античко-македонска поезија“. На меѓународната конференција „Моќта на знаењето“ во Солун беше презентирано „Букварчето на Емилина“ каде што доби многу позитивни оценки. „Букварчето...“ беше презентирано како пример за употреба на емотивна интелигенција во описменување на детето.

Д-Р МАРИЈА ЕМИЛИЈА КУКУБАЈСКА,
ПРОФЕСОРКА НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ ПРИ УГД ВО ШТИП

МАКЕДОНСКИТЕ ДЕЦА УЧАТ МНОГУ ПОБРЗО, ПОД УСЛОВ ДА ИМААТ ДИСЦИПЛИНА

■ **Напишавте буквар за описменување на деца на возраст од три до шест години. Зошто тој се смета за прв од ваков вид на македонски јазик? КУКУБАЈСКА:** Денес во светот конкуренцијата од учебни помагала за предучилишна возраст е огромна, особено на технолошки заснованата електронска продукција. Тој глобален пазар на знаење наметнува и независна библиотека со нови изданија.

Моето составување на „Букварчето на Емилина“ можеби е прво во Македонија што го следи светскиот тренд на поместување на возрастна граница за детска когнитивност до најрана, и веќе реална, тригодишна возраст. Но „Букварчето...“ е прво и во интегрирање на рачното пишување, среде дигиталните навиките на детето. Електронските таблети во иднина ќе го заменат и пишувањето на хартија и моливот, но јас се обидуваме да ѝ подадам рака на онаа генерација деца, кои се на мостот меѓу технологијата и традицијата во совладување на азбуката. Методот за пишување и за изговарање на буквата и на текстот во „Букварчето...“ е заснован на моето практично и теоретско искуство според кое децата на 21 век веќе ја подигнаа својата рационална интелигенција со која и на тригодишна возраст знаат да „ракуваат и раководат“ со информации (на компјутери и на телефони). Новината на „Букварчето...“ има и друга суштина. Оваа дидактичко-уметничка литература ја интегрира и анимира потиснатата близина на родителот со детето и со фамилијата. Со тој метод на учење, развојот на рационално-емотивната интелигенција на детето од три, четири и од пет години ќе има најголема придобивка од близината со најсаканите, од детската поврзаност со родителот, или воспитувачот. „Букварчето на Емилина“ е само една од варијантите што ги имам користено во моето практично и теоретско искуство како составувач или директор на програми за најрано описменување уште од 1989-91 и 1993-4 година, во Калифорнија, за да продолжам да ги надградувам и применувам тие програми.

Една од изворите за лидерско тренирање на детскиот ум и дух е и книгата издадена на англиски јазик „Емико – хаику“ (2007).

■ **Што содржи „Букварчето на Емилина“? КУКУБАЈСКА:** „Букварчето...“ не е ниту сликовница ниту само читанка, туку текстови со инструкции за формирање на знакот и на звукот на 31 буква. Освен собирање информација за знаци и за букви, детето ги открива, анализира и тренира мислата, чувството, почитта, благодарноста и одговорноста – во однос на себеси и најблискиот. Букварчето е иновативно упатство за како малото детско раче да ги поврзува умот, срцето и раката за да ја осмисли и оформи новата буква преку јасен, разбирлив текст. Менталниот, духовниот, емотивниот и физичкиот стимул на детето се обезбедуваат на двоен план: стилот на водење на детскиот интерес во пишување и во читање, и стилот на комуницирање на детето со најблиските, кои соработуваат во неговото препознавање и конкретизирање на апстрактниот поим „пишување“ и поврзување на текстот со предмети и со односи во реалноста. Во близина со своите најсакани „соработници“, родителите, детето ја спознава радоста на учењето како организирана „работа“. На возраст од три до пет-шест години, учењето со помош, поддршка и со љубов од родителот е пресудно за менталното, емотивно и социјално здравје на детето.

■ **Дали со овој буквар децата ќе научат да читаат пред да тргнат на училиште или тој е само подготовка за прво одделение? КУКУБАЈСКА:** Намената на „Букварчето...“ е децата да научат и да читаат и пишуваат - пред училишна возраст. Овој интензивен курс на описменување трае од 30 до 90 дена, во зависност од слободното време на родителот и од предиспозицијата на детето. Учењето на една буква на ден, е минимум предвиден за натпросечни залагања, а за просечно темпо на учење - три дена за една буква се повеќе од доволни. Меѓутоа, интензитетот на развојот на умот преку учење по една

буква на ден е најефикасен, како и континуитетот во физичкиот тренинг, по што повторување и утврдувањето на наученото се одвива во следните два месеца. Ако почнат во октомври, дечињата до нова година ќе го совладаат „Букварчето на Емилина“, што ќе им биде најголем подарок на родителите, оформен низ домашно образование, воспитување и практикување на карактерните вредности, квалитетот и интегритетот на детската личност. Со таква инвестиција пред прво одделение, добива не само детето, туку и семејството, училиштето и општеството.

■ **Што велат Вашите сознанија, дали во Македонија децата ги познаваат буквите пред да го почнат образованието или описменувањето се случува во училиштето? КУКУБАЈСКА:** Моите лични искуства се засновани и на примена на методи за рана детска писменост, со образовна програма за деца од странски земји во Скопје (Светска банка, УНХЦР, ЦРС, Алмако банка), но ги следам и децата на нашите македонски установи и семејства. По споредбените анализи, можам да кажам дека македонските дечиња, и квантитативно и квалитативно, учат многу побрзо, под услов да имаат дисциплина, „строг режим на ментална диета“, родител, или воспитувач што сериозно „дава знаење, но и бара“ организирано учење. Дали ги познаваат буквите? Најголем број ги „препознаваат“, што не вклучува техники на пишување, или мисловност во „создавање“ на буквата, што е аудитивно и визуелно создавање: пишување, изговарање, читање. Голем број македонски деца одат во прво одделение со несигурно предзнаење за кириличната азбука, но, парадоксално, таквите деца ги знаат дигиталните песни и анимираните игри,

што се, исто така, дел од когнитивноста, но се, пред сè, со забавен, а со тоа најчесто и задоцнет интелектуален развој.

■ **Дали деца на возраст од три, четири, пет или шест години можат да научат да читаат? КУКУБАЈСКА:** Научно е документирано дека децата можат да учат пишување откако ќе научат да слушаат, да зборуваат и да читаат, но некои модерни и постмодерни психо и социолингвисти и педијатри одат во апсурдни крајности и им придаваат и непостојни, апстрактни значења на „чкртањата на децата“, кои не се организирано учење на знаците за писменост. Да, детето бара да комуницира и преку „запишување“ на својот идентитет низ своерачни, своевидни „слики“, но родителот ќе треба да одвои квалитетно време и напор, со љубов да му помогне на детето да се реализира во своето писмено изразување. Овде родителите можат да го испробаат и мојот метод, кој го издигнува детето над нејасните либерализирани симболи на „чкртаници“ претпочитани од одредени едукатори во западната предучилишна „уметност“ на детското изразување. „Букварчето...“ умно „знае“ да го води детето побрзо и понапред до реалната цел: спојување на слушањето, пишувањето и на читањето, преку разбирање на текстот што го објаснува формирањето на буквата (со црти, кругови и полукругови), да ја води употребата на рачето за формирање на звукот во знак, буква. Прво говор, па писмо, како и историскиот развој на човековата писменост. И според светската практика за напредни деца, и преку моите примени, писменоста со „Букварчето...“ се постигнува кога и родителот, и/или едукаторот, се вклучени со несебична посветеност и љубов во развојот на најмалите, најмилите.

■ **Се вративте од Солун каде што на конференција го презентирате „Букварчето на Емилина“. Кажете ни нешто повеќе за тоа. КУКУБАЈСКА:** На меѓународната конференција „Моќта на знаењето“, професорката по македонски јазик, литература и методика на Универзитетот Гоце Делчев – Штип, Виолета Димова го претстави „Букварчето на Емилина“ како пример за употреба на емотивна интелигенција во описменување на детето. Таа го истакна значењето на Букварчето за идната креативна трансформација на образованието и воспитувањето, затоа што со својот метод, стил и содржина „Букварчето...“ ја обновува свеста за доблести и за вредности во процесот на најрано учење. Интерес за ваквиот нов вид букварче покажаа многубројни научно-истражувачки, наставни и менаџерски кадри во образованието, особено од Македонија. Во дискусиите на конференцијата беа нагласени: едукативно-забавната поврзаност на детскиот ум и рака, стимулативноста меѓу детската личност и средината во која се описменува и позитивните и едноставни, здраворазумски пораки во „Букварчето...“, кои го водат детето низ неговата најголема авантура по проодувањето и зборувањето: пишувањето. Во време на дневно засилување на воените судири и катастрофални последици по човештвото, приоритетни потреби на фамилијарната средина ќе бидат менталното и емотивно здравје на децата, покрај физичкото, како и нивниот развој под заштита од опасноста на нов вид отуѓување пред очите на родителите. ■

ДОЛГОГОДИШНИТЕ ИСТРАЖУВАЊА

РЕЗУЛТИРАА СО КНИГАТА

„МАКЕДОНИСТИЧКИ СТУДИИ ЗА ЕГЕЈОТ“

ВАСИЛ ДРВОШАНОВ: ГОВОРИТЕ СЕ ОРГАНСКИ ДЕЛОВИ НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

Чуму му е негирањето на македонскиот јазик од страна на нашиот јужен сосед? Зошто при очи се прават слепи за суштествувањето на македонските говори, кои опстојуваат повеќе од сто години во државните рамки на Грција? Зошто им пречи одделната себепрепознатливост на Македонците? Факт е дека македонскиот дијалектен систем, на кој се базира македонскиот стандарден јазик, има свое минато, факт е дека македонскиот јазик има своја сегашност, а длабоко сме уверени дека македонскиот јазик ќе има и своја иднина, вели Дрвошанов

Разговараа | **Невена Пойовска**
Фото | **Горѓи Личовски**

■ „Македонистички студии за Егејот“ е Вашето најново дело. Кажете ни за што станува збор?

ДРВОШАНОВ: Во книгата станува збор за нашите индивидуални дијалектолошки проучувања на говорите во македонскиот дел под Грција.

Прво е дадена панорама на сите говори. Врз основа на личните тридецениски истражувања констатираме дека овие говори припаѓаат на три дијалектни типа: на серско-драмскиот, на долновардарскиот и на костурско-леринскиот дијалектен тип.

Во следните прилози се разгледуваат одделни говори или одделни дијалектолошки прашања.

Во делото се забележани сите објавени трудови, главно, од македонските дијалектолози за период од педесет години, со што се овозможува целосен увид за бројот на проучувачите, за организираноста и за опсегот на научните интересирања во проучувањето на говорите во македонскиот дел под Грција.

Посебно внимание му посветивме на полско-американскиот научник Збигњев Голомб, при што детално ја анализиравме неговата објавена докторска дисертација „Два македонски говора (на Сухо и на Висока во Солунско)“.

Во книгата се застапени две студии, во кои се разгледуваат преодни говори. Во првата студија направивме детално раз-

граничување на долновардарскиот дијалект, кој припаѓа на југоисточното македонско наречје, од костурско-леринскиот дијалект, кој претставува преодна дијалектна зона меѓу југоисточното македонско наречје и западното македонско наречје. Во втората студија ги разграничивме преспанските од костурскиот говор, линија што ја означува и првата детална граница меѓу западното македонско наречје од една страна, и костурскиот говор, од друга страна, како преоден говор меѓу западното македонско наречје и југоисточното македонско наречје.

Во вториот дел од трудот се застапени анализите, главно, на дијалектолошки дела, кои се единствени трудови во македонската дијалектологија, од авторите: Убавка Гајдова, Веселинка Лаброска, Светлана Давкова - Ѓоргиева, Коста Пеев, Максим Каранфиловски и Стојка Бојковска, како и анализите на спев на рански говор од Методија Тошевски и на дијалектен речник од Александра Попвасилева.

■ Во еден дел од книгата заклучувате дека говорите од егејскиот дел на Македонија недовосмислено му припаѓаат на македонскиот јазик и во текот на целиот овој период не ја прекинале живата врска со другите македонски дијалекти. Кажете ни нешто повеќе за ова Ваше сознание?

ДРВОШАНОВ: Говорите во македонскиот дел под Грција се органски поврзани со македонскиот јазик. Тоа се потврдува врз основа на суштинските фонетско-фонолошки и граматичко-структурни особености. Да не одиме многу длабоко во историјата на Македонија. Доволно ќе биде само малку да се „влезе“ во поблиската историја и да се праша: на кој јазик зборувале Гоце Делчев и Крсте Мисирков, ако не на македонскиот мајчин јазик. Сите наши револуционери и дејци и огромниот дел од автохтоното население во етничка Македонија, вклучително и во македонскиот дел под Грција, зборувале на македонскиот мајчин јазик. Македонската интелигенција се користела и со јазикот на своето образование, дел од неа се служел и со повеќе европски јазици, но, првиот збор

го чуле од своите мајки Македонки. Македонците не само што го зборувале и што го чувале својот мајчин македонски јазик туку и, покрај знаењето на други јазици, мислеле на својот мајчин македонски јазик.

Приложените анализи на мрвашкиот, зилјаховскиот, чечкиот, струмскиот, беличкиот, сушко-височкиот (богданскиот), кукушкиот, солунскиот, енићевардарскиот, воденскиот, мегленскиот, кајларскиот, костурскиот, леринскиот и на долнопеспанскиот говор ја потврдуваат нивната долговековна органска поврзаност со македонскиот дијалектен систем, односно со македонскиот јазик.

Чуму му е негирањето на македонскиот јазик од страна на нашиот јужен сосед? Зошто при очи се прават слепи за суштествувањето на македонските говори, кои опстојуваат повеќе од сто години во државните рамки на Грција? Зошто им пречи одделната себепрепознатливост на Македонците?

Факт е дека македонскиот дијалектен систем, на кој се базира македонскиот стандарден јазик, има свое минато, факт е дека македонскиот јазик има своја сегашност, а длабоко сме уверени дека македонскиот јазик ќе има и своја иднина.

■ Ваша омилена тема е кајларскиот говор. Од кој регион е овој говор и какви сознанија имате за него?

ДРВОШАНОВ: Кајларскиот говор, навистина, ми е омилена тема. Овој говор се именува според градот Кајлар, кој се наоѓа јужно од Лерин, а граничи со Воден, на исток, со Костур, на запад, и со Кожани, на југ. На југ од Кајлар до реката Бистрица веќе нема зборувачи на македонски говор. Тој е периферен македонски говор. Секој периферен говор чува многу архаични црти. Но, исто така, во него се јавуваат и многу подновувања. Овој говор е многу специфичен затоа што во Кајларско се сечат границите на голем број говорни карактеристики, важни за поделбата на македонските говори. На оваа мала говорна територија ни за дијалектни особености сè уште

се несталожени и подложни на нови промени. Згора на тоа, кајларскиот говор, како и сите наши говори во македонскиот дел под Грција, трпат силно влијание од северните грчки говори. Македонските говори биле и забранувани, а македонските родени зборувачи биле строго казнувани доколку прозбореле на мајчиниот македонски јазик. Освен тоа, Македонците во Кајларско, како и сите други Македонци што живеат на македонската автохтона територија во државните рамки на Грција, немале и сè уште немаат можност да се образуваат на мајчиниот македонски јазик, така што тие немаат влијание од македонскиот стандарден јазик. Сета ова сложеност на кајларскиот говор е предизвик за дијалектолошки проучувања. Токму поради тоа кајларскиот говор ми беше и ми останува омилена тема.

■ Вие сте првиот научен истражувач во земјава што има изработено труд за македонски говор надвор од границите на Република Македонија. Какви се одгласите за ваквите трудови кај нас и во светот воопшто. Постои ли интересирање? Ја постигнуваат ли својата цел?

ДРВОШАНОВ: На сиве овие прашања може да се одговори со една реченица. Аргументите ја потврдуваат вистината, а пред вистината и боговите молчат. Пријатно бевме изненадени во врска со одгласите за монографијата „Кајларскиот говор“ кај нас и во светот. Позитивни рецензии за „Кајларскиот говор“ имаше во најреномираните списанија во Москва, Прага, Белград и во Сиднеј, како и во четири списанија во нашава земја. Светот ги следи проучувањата на македонскиот јазик бидејќи македонскиот јазик е со словенско руво, но со балканска структура. Тоа го прави многу интересен не само за македонистиката, славистиката, балканологијата, туку и за лингвистиката воопшто. Делата од областа на македонската наука за јазикот имаат непроценливо значење за афирмација на нашата севкупност. ■

Со секој купен број на „Република“ добивате попуст од 50 денари за кино-проекции во „Милениум“

попуст
50
денари
важи од 9.10. - 15.10.2015

КИНО МИЛЕНИУМ 3D

НЕКОИ ЛУЃЕ СЕ УМРЕНИ ПРЕД ДА СЕ РОДАТ

Концертот ќе се одржи на 26 декември во „Метрополис арена“ под наслов „Џамбо фестивал“. „Џамбо фестивал“ ќе трае шест часа, ќе гостуваат групи. Сите мои групи, групи со кои сум настапувал и настапувам, но на овој концерт најмалку битен ќе бидам јас

Разговараше | Билјана Зафорова
Фоџо | Александар Ивановски

Нè пречека во својот стан со шише смути, во друштво на својот татко, маестро Џамбазов, и мачката Емилија. На телевизија одеа снимки од веќе покојната Уснија Реџепова... Колку убава жена беше. Се сеќавам кога настапував-

ме, таа пееше, јас бев водител на некоја лотарија... Навираат спомените. Поводи за разговор има многу, а на почеток се неизбежни оние милион муабети што ги слушаме за него, а се далеку од реалноста и од вистината.

■ **Слушнавме разни верзии за тоа што му се случи на Џамбазов во јуни, кога заврши кај Жан Митрев...**

ЏАМБАЗОВ: За мене тоа, навистина, беше голем шок. Не дека јас не очекував дека ќе ми се случи такво нешто во животот поради стилот на живот што го имав. Знаев дека ќе ми се случи. Но знаев дека е подобро да се случи порано, барем да знам на што сум. Вистинска среќа е што отидов на вистинско место, односно кај тој доктор кому бескрајно му се заблагодарувам, д-р Хади Николов од Гевгелија, кој само ми ги виде нозете и ми рече итно да одам за Скопје. Откако отидов таму, не поминаа ни 24 часа кога од моите најблиски стигнаа 17 сценарија за тоа што, навистина, се случило, од кои ниту едно не беше точно – од тоа дека сум се предозирал со хероин,

до тоа дека сум имал алкохолно труење, па сум урнал семафор, сум се тепал со полицаец... Сценарио дека имам рак, па мозочен удар, срцев удар... Некои колеги, меѓу кои и ти, ми забележија што дозволува да ме фотографираат

таков никаков во болница, но тоа беше моја одлука само за да им покажам на луѓето дека мене ми се случило тоа што му се случува на секој втор-трет човек денеска, кој има повеќе од 50 години и што имал нередовен живот, исхрана, ментална хигиена. Од тоа нема бегане. Но, сфатив едно – од можеби 20.000 пораки што пристигнаа, од сите разни вести, со моите најблиски не успеавме да пронајдеме повеќе од три што, иако не беа навредливи, беа од типот „преку глава веќе со тој Игор Џамбазов“... Тогаш видов колку луѓето ме сакаат. Мислев дека полека, полека си ја расипувам „петката“ и дека полека, полека доаѓаат некои други, млади. Се покажа дека тоа што сум го правел со години се врежало и во мислите на оваа средна генерација, на постарата да не зборувам, а најголемо изненадување за мене беше оваа млада генерација за која мислев дека нема поима кој сум јас. Благодарение на социјални мрежи, бев фрапиран колку дечиња од 19 до 20 години знаат за мене, ме почитуваат, ги знаат моите книги, стихови, мисли...

■ **Мислите на Џамбазов... Секојдневно на „Фејсбук“ се појавува некоја твоја мисла пренесена од корисниците на оваа социјална мрежа...**

ЏАМБАЗОВ: Еве, јавно да кажам, ниту еден профил на „Фејсбук“ на Игор Џамбазов не е мој. Постои еден клуб на обожаватели за кој дадов одобрување, го водат неколку деца, кои ги замолив да објавуваат што било, само да нема политички контекст, бидејќи јас сум аполитичко суштество веќе 13 години. Единствено место

каде што јас ги исказувам моите ставови е страницата на „Фејсбук“ на мојата мачка, Емилија Џамбазова Бавчанска. Сè друго е лажно. Ги молам сите што сакаат да објават моја мисла со моја фотографија, да проверат прво дали, навистина, е тоа моја мисла. Многу е смешно да видам моја фотографија и оздола да прочитам мисла на Толстој или на Ниче. Мене тоа ми годи, и си се смеам, меѓутоа не се чувствувам добро затоа што во оваа држава има многу луѓе што се начитани, а има и една друга група луѓе, кои едвај чекаат да те фатат во нешто такво. Јавно изјавувам дека никогаш во животот не сум објавил туѓа мисла со моја фотографија. Тоа го прават некои деца и јас ги замолувам да престанат.

■ **Здравствениот проблем во јуни ги собра сите твои најдраги и најблиски околу тебе. Твојата сестра Тања дојде да биде со тебе.**

ЏАМБАЗОВ: Да, дојде Тања, дотка, дојде Гуру Харе, дојде Весна Бејби... Таа беше најредовна од сите. И покрај сè што ни се случи во животот, знаеш, годините си го прават своето, кога сега знаеме дека двајцата заедно имаме 100 години, не можеме да се однесуваме како да имаме по 20 години. Некои работи во животот се простуваат, ама не се забораваат, ама мислам дека ние си простивме, но и забораваме. Знаеш дека јас многу често сум ѝ гостин дома, ѝ ги обожавам децата. По Нова година ние двајца ќе направиме нешто што никој не го очекува.

■ **Се враќаш во театар?**

ЏАМБАЗОВ: Весна Бејби ме убеди да се вратам, не во театар, но да се вратам на сцена. Да направиме една претстава, монодрама. Еве го текстот, но не смеам ништо повеќе да ти кажам.

■ **Ми рече дека ако се вратиш на сцена тоа ќе биде со Тони Михајловски.**

ЏАМБАЗОВ: Да, ама Тони Михајловски е многу зафатен. Но Тони и неговата сопруга, преку нивната фирма со која го прават „Опуштено“, ќе ми бидат продуценти на концертот.

■ **Нов концерт – на последниот, пред две години, вети дека секоја година ќе правиш концерт.**

ЏАМБАЗОВ: Да, нов концерт, кој ќе се одржи на 26 декември во „Метрополис арена“ под наслов „Џамбо фестивал“. Моја стара идеја, која требаше да се прави секоја година во „Борис Трајковски“. Ветив, но од оправдани причини минатата година не се направи. „Џамбо фестивал“ ќе трае шест часа, ќе бидат сите мои групи, групи со кои сум настапувал и настапувам, сè уште кога ќе отидам се собираме и свириме, дали за настап или за кеф. Тоа ќе бидат специјални гости, ќе има еден голем женски хор и неколку мулти-талентирани луѓе, инструменталисти, за кои никој во Македонија не слушнал, а кои се, на пример, светски првак во хармоника или, не знам, најдобриот гитарист на Балканот... На овој концерт јас сум најмалку битен. Јас сум само човекот што ја дава идејата. „Џамбо фестивал“ ќе биде фестивал не само на музиката, правиме муабет за акустична музика, туку ќе биде собир на сите млади и талентирани уметници во друштво на веќе познати и афирмирани уметници – сликари, скулптори, арт дизајнери, музичари, писатели, поети... Сè на едно место. Кога ќе влезеш во „Метрополис арена“, ќе влезеш во место на една наша подзаборавена „македонска култура“, каде што ни малку нема да мириша на турбофолк, на кич и на шунд. „Џамбо фестивал“ нека биде како што е „Таксират“, голем фестивал што се бори со таа „рак рана на Балканот“ што ни ги труе децата, ги тера младите девојки да се облекуваат како проститутки, младите момчиња да носат „долче и габана“ шалче и „луј витон“ чантичка... Навистина

Тоа што е многу интересно за книгата „Умрен човек“ е тоа што не почнав да ја пишувам откако се случи здравствениот проблем, туку многу, многу порано

е гревота тоа што ѝ се случува на Македонија – да не знае да си ги цени своите уметници. Има толку многу талентирани луѓе во Македонија. Кога ќе се запознаам со некој и ќе ми предложи да видам нешто негово на „Јутјуб“ се прашувам како овој човек досега никој не го споменал во Македонија.

■ **Се случува на твојот, односно на профилот на „Фејсбук“ на Емилија да промовираш некој наш млад талентиран музичар.**

ЏАМБАЗОВ: Апсолутно. Александар Коловски, светски првак во хармоника. Имаше концерт во Пекинг, во Кина е голема ѕвезда, дури има и девојка Кинеска. Мартина Блажевска, млада охридска, цезерка, блузерка, која студира во Америка. Потоа Натали Башовска, која студира режија, фотографија во Њујорк... Ништо не значи што јас и Емилија ќе објавиме нешто нивно. Но не треба јас да го правам тоа, но и тие сами кога го прават тоа, цабе им е. Треба да се најде еден институт што ќе го решава тој проблем. Еве, „Џамбо фестивал“ нека биде првиот таков неофицијален институт, кој ќе го решава проблемот на пробивот на талентирани ѕвезди. „Метрополис арена“ е создадена за тоа, времето е идеално, 26 декември, предновогодишна еуфорија, предложени луѓе со пари, подготвени за добра забава. Ќе ги пуштам билетите во продажба за 15 дена, па да видиме што ќе се случи.

■ **На „Фејсбук“ со Емилија најавивте и нова книга, „Умрен човек“.**

ЏАМБАЗОВ: Три дена пред концертот, на 23 декември, ќе биде промоцијата на новата книга „Умрен човек“, со работен наслов „Неславен крај на една трилогија“. Ја заокружуваме трилогијата, „Гол човек“, „Облечен човек“ и „Умрен човек“.

■ **Зошто „Умрен човек“?**

ЏАМБАЗОВ: Тоа што е многу интересно за „Умрен човек“ е тоа што не почнав да ја пишувам откако се случи здравствениот проблем, туку многу порано. Промоцијата на „Облечен човек“ беше на крајот на декември, а јас пронајдов дека документот сум го отворил на 1 јануари под тој наслов. По „Бубамара“ заминав за Охрид каде што бев два месеца, каде што ги направив првите контури, кога се вратив

тргнав на пат низ Македонија, се подготвува за концертот, за кој од тогаш знаев дека ќе го правам и тогаш ми се случи ова и ми дојде како „кец на десетка“, да се заокружи сето ова.

■ **Која ти беше симболиката на „Умрен човек“?**

ЏАМБАЗОВ: Има една реченица што ја објавивме со Емче без да кажеме дека е од новата книга, која гласи „Некои луѓе се умрени пред да се родат“. Јас верувам дека не сум умрен пред да се родам и сум го докажал тоа, ама сега се раѓаат луѓе, кои, по тоа што го прават, подобро и никогаш да не се роделе. Или, како што знае Емче да коментира за Америка: „Земјата што немаше потреба да се открива“. Книгата ќе биде прво забавна, духовита, фикција е... Почнува со реченицата „дента кога се родив беше понеделник“ и што се случува потоа, како одам на небото, не можат горе да се договорот дали во рајот или во пеколот, па пробно три дена ваму, три дена таму. Стигнувам таму до тунелот, до светлината некаде, го видов гробарот со лопатата, му го видов и десното око и дел од косата и се вратив назад во моментот кога ме будат по анестезијата, по втората операција. Дури и не е црн хумор, само ја третирам смртта на не толку трагичен начин. Во книгата има и една реченица: Ние, всушност, сме умрени тој момент кога ќе се родиме, само не знаеме колку долго ќе го одолжуваме тоа, дали за два

месеци, не дај боже, дали за осум, 20 или 90 години. Ние сме живи само во стомакот на мајката, штом ќе излеземе од таму, почнува нашата смрт. Колку повеќе ќе ја одолжуваме, толку повеќе ќе уживаме во животот, ако воопшто тој, ваков каков што е, е за уживање.

■ **Ќе биде ли и оваа книга еден вид енигматика, читателот да ги препознава ликовите?**

ЏАМБАЗОВ: Не, овде има точно определени ликови, ве има сите во книгата со вистински имиња, а најзабавни ќе бидат моите средби на небото со Џими Хендрикс, Ђими Вајнхаус, со Тито, Даме Груев, со Гоце, Ченто... Со Хитлер. Дедо ми Петре ми е главен водич горе, се има етаблирано горе, има добиено орден, има влез на сите забави, ќе успее да ме однесе секаде и да ме запознае со сите. Нема само да успеам да влезам кај другарот Тито бидејќи има седница на ЦК, чекаме јас и Милошевиќ кај него пред врата, но нема да нè прими. Тоа се едни такви мали скеч-ситуации, многу убаво поврзани, едно патување до непознатото и враќање назад во реалноста... Ќе направам голема промоција, да може секој да дојде. Сега во книгата ќе има повеќе уметници, да направи по една сцена од книгата на свој духовит начин – јас и луѓето што ќе ги споменам. Така што додека ја читаш книгата ќе гледаш слики, илустрации, стрип-верзии на сцени од книгата, направени од разни уметници. Тие уметници ќе имаат изложба на концертот, во тие два часа, додека свират предгрупи, додека народот влегува. Тогаш ќе биде таа прошетка на публиката.

■ **Пак ли ќе потпишуваш книги по концертот? Минатиот концерт заглави со потпишување книги, па два дена не стана од кревет.**

ЏАМБАЗОВ: Дај Боже пак да потпишувам. И да знаеш дека по тој прв концерт, јас првпат почувствував болки во нозете, кои траеја неколку дена, но сметав дека тоа е само од премор, двомесечно трчање, нервози, кон-

церт, потпишување... Ми се случи уште еднаш минатата година, на 30 декември кога свиревме. Баба Маца ми даде некои апчиња што ги пие таа за циркулација на крвта, ми помина и мислев сè е во ред, а не било. Страшна беше ситуацијата, уште не е наивно и затоа решив да си го продолжам животот колку што можам.

■ **Сега Џамбазов води здрав живот?**

ЏАМБАЗОВ: Не бев дисциплиниран, ги прекршив сите правила, дојде сестра ми од Америка, правеше 50. роденден, ги собра сите свои другари од основно, средно, факултет, поранешни момчиња со фамилиите, а ги имала многу... Не можев да одолеам, се отпуштивме максимално, бев неколку дена во Маврово, во Скопје. Тоа беа прекрасни денови, кога се видов со некои луѓе што ги немам видено по 15-20 години. Имав една таква алкохолна менструација, убаво се чувствував во неа, но сфатив дека апсолутно ми е непотребна. Со здравата храна ми е непотребно да се напијам алкохол и еве веќе петти, шести ден како не сум пробал ништо друго, освен здрава храна.

■ **Маестро Александар Џамбазов пред ова интервју ти донесе ладно цедено маслиново масло.**

ЏАМБАЗОВ: Да, да, многу е смешен. Ме пофали минатиот пат дека сум на здрава храна, и ми донесе чварки... И еве ја Емче не може да стане од што е прејадена од чварки. И еве денеска ми донесе ладно цедено масло, кое смеам да го консумирам. Криво ми е за тие денови кога бев недисциплиниран заради Жан Митрев, заради докторката, затоа јавно се извинив. Имам 52 години, иако немам лична карта, полнолетен сум, и знам што правам со себе. Имаше шанса да ме фати некаква депресија, но веројатно тој младешки дух во мене ме одржа во живот.

■ **Пред четири-пет години ми рече дека ова е последната шанса што ти ја дава животот. Некако сериозно си го сфати тоа.**

ЏАМБАЗОВ: Да, но требаше да ми се случи ова за ептен сериозно да го сфатам. Треба да бидеш карактер. Се шегувам дека сум карактер, ама „гомно карактер“, овој пат ќе се обидам да бидам карактер.. „Здраво живо“ се грижат за мене повеќе од татко ми. Бев на прв официјален тренинг, на Мирко не му се веруваше колку издржувам на лента и на велосипед. Најважно е да го издржам овој напор со книгата и со концертот, за по Нова година да го направиме и тоа со Весна, ќе дојде март - април, и ете ме назад во Слечче.

Целото интервју ќе може да го прочитате на republika.mk. ■

МОРА ДА ГО ОДРЖИМЕ НИВОТО КОЕ НИ ГО НАМЕТНАА ШПАТО, БРАНГОЛИЦА, ЏАМБАЗОВ...

Настрана „Евровизија“ која има сосема друг пристап во однос на целата концепција, јас сум многу среќен што го одвоивме „Скопскиот фестивал“ од националниот избор за песна на „Евровизија“, вели уметничкиот директор на фестивалот, Љупчо Мирковски.

Пишува | *Марина Косићовска*

Од 70 пристигнати песни на конкурсот на Македонската радио-телевизија, 18 композиции ќе бидат претставени на 12 ноември во „Метрополис арена“. Уметничкиот директор на фестивалот, Љупчо Мирковски, вели дека ни годинава не правеле нарачки, затоа што на конкурсот пристигнаа доволен број квалитетни песни.

■ **Ова е фаза во која се утврдува конечниот список на изведувачи, аранжери и евентуални промени во текстовите. За десетина дена заедно со ревискиот оркестар влегуваме во студиото М1 на МРТ, каде почнуваме со снимање на матриците за песните одбрани за овој годишниот фестивал – вели Мирковски.**

По минатогодишните нерегуларности во гласањето и првата полициска акција за спречување на измами во гласањето, годинава ќе се посвети посебно внимание на сигурноста на гласовите, кои и годинава ќе бидат збир од телевоутингот и стручното жири. Уредникот на културно-уметничката програма на МТВ, Мери Попова, вели дека како организатори на Скопскиот фестивал, МРТ и оваа година ќе направи сè што е во нивна можност и надлежност за да ги заштити фестивалот и учесниците од можни упади во системот за гласање.

■ **Сметам дека на сето тоа требаше да се стави крај еднаш - засекогаш! Во оваа пригода, повторно ја поздравувам минатогодишната полициска акција, иако да бидам искрена, на крајот не ми беше сосем сеедно, особено поради фактот што - наместо вложениот труд на целата екипа на МРТ и на сите учесници во фестивалот за да изгледа така совршено (каков што и беше), сепак насловните страници на весниците ги земаа полицијата и „лошите момци“ – вели Попова.**

Овогодишниот „Скопски фестивал“ сепак, останува предизвик и за композиторите и за изведувачите, бидејќи најдобрите добиваат 600.000 денари (првопласираните), и 450.000 денари и 300.000 денари за второ, односно третопласираните. Според Мирковски, огромна предност на фестивалот е да се има цел оркестар зад себе.

Годинава, фестивалот се одвојува од изборот за претставник на „Евровизија“, првенствено, како што вели Попова, поради тоа што „Скопски фестивал“ и „Евровизија“ се наविстина два одвоени и независни проекти, пред сè во однос на песната. ■ **Различен е пристапот кон музичкото творештво, како и начинот на реализација. Од тие причини, повторно одлучивме да ги одвоиме како две посебни целини. Каков ќе биде изборот за годишниот евровизиски претставник и пред сè на песна што ќе ја претставува Македонија на најголемата музичка натпреварувачка сцена, е сè уште во фаза на размислување и на анализи. МРТ има можност одлуката за начинот на избор да ја донесе до крајот на јануари идната година, а песната-претставничка да ја предаде на ЕБУ до март, кога се одржува традиционалниот состанок на Шефови на делегации – вели Попова.**

■ **Одговорноста паѓа на аранжерите кога е во прашање оркестарската изведба во живо, но мислам дека и пејачите чувствуваат поголема исполнетост и поголемо задоволство со голем оркестар како што е ревискиот, со педесетина музичари пред кои стојат – вели Мирковски.**

Но, дел од композиторите и изведувачите се жалат на тоа што композициите на фестивалот мора да се приспособат и да се изведуваат со ревиски оркестар, иако неколку песни изведени измина-

тите години („Тешко без тебе“ и Тамара, Димитар Андоновски со „Ако ме боли“, „Врне, врне“ на Сара Мејс...), кои станаа хитови без разлика на аранжманот, му пркосат на оваа теорија.

Искуството на Мирковски како уметнички директор покажува дека аранжманот игра пресудна улога за една композиција за да биде целината приемлива за секој слушател.

■ **„Скопскиот фестивал“ е шлагерски, поп-фестивал, но не значи дека не провејуваат и современи звуци. Знаете и сами дека е тренд враќањето на свирењето во живо, земете ги примерите на Мајкл Бубле, Роби Вилијамс, Лаура Паусини и многу други познати светски имиња, кои своите светски турнеи и битни настапи ги имаат со живи музичари наспроти плеј-бекот. Јас ја сакам живата свирка и никогаш нема да ѝ пркосам во однос на електронската. Настрана „Евровизија“ која има сосема друг пристап во однос на целата концепција, јас сум многу среќен што го одвоивме „Скопскиот фестивал“ од националниот избор за песна на „Евровизија“ – смета Мирковски.**

Како таков, фестивалот важи за место каде што не може секој да настапи.

■ **Точно е дека се обидуваме да воспоставиме високи критериуми на оценување на претендентите за учество на фестивалот. Мораме да го одржиме нивото кое ни го наметнаа и оставија во наследство Шпато, Бранголица, Џамбазов...Пред сè, важно е да сме сигурни во спремноста на изведувачите во смисла на интонациски, сценски и гласовни способности, во изборот на аранжери и, секако, текстописци со интересни теми – вели Мирковски. ■**

ДУХОТ НА ПРОВАНСА

Марсеј е живописен и космополитски град, но, исто така, и град што прави сè за да ја одржи својата традиција и начинот на живот. Уметноста на живеење во Марсеј понекогаш се сведува на зборување на „марсејскиот јазик“ и на запознавање со регионалните јадења, кои се светски познати и признати поради традиционалните рецепти и вкусови

Пишува | Јана Јосифоска

Во Лионскиот Залив на Средоземно Море се наоѓа вториот по големина град во Франција, кој освен што е познат како град-пристаниште, својата популарност ја должи и на големиот број знаменитости, и во самиот град и на море.

Марсеј е метропола на Медитеранот и еден од најстарите градови во Франција, кој изобилува со богатства што само единствен град како овој може да ги има. Со одличен културен живот, сместен покај морето, ова место, едноставно, сјае под сонцето додека „ужива“ во својата завидна локација.

Марсеј многу се разликува од монденските туристички центри како што се Кан

... Во овој период може да летате од Скопје до Марсеј за околу 250 евра повратен билет. Од аеродромот до градот најлесно и најекономично се стигнува со автобус

и Ница или уште поскапиот Сен Тропе. Тој ги има сите карактеристики на велеград, но медитеранската атмосфера е сеприсутна, а историскиот центар на градот е богат со згради со импресивна архитектура.

На марсејскиот аеродром слетуваат авионите на поголемиот дел од светските авиокомпани, како и од нискобуџетните. Во овој период може да летате од Скопје до Марсеј за околу 250 евра повратен билет. Од аеродромот до градот најлесно и најекономично се стигнува со автобус, кој поминува на секои 20 минути, а возењето трае околу половина час.

Француската железница е една од најсофистицираните на светот, а Марсеј е одлично поврзан

со другите места. Така, на пример, доколку сте во Париз, за само три часа може да стигнете до Марсеј со брз воз.

ПОЗНАТИОТ „ГРОФ МОНТЕ КРИСТО“ НА АЛЕКСАНДАР ДИМА

Една од најпознатите знаменитости на овој дел од Франција се наоѓа на малиот остров познат како Иф, кој својата популарност ја здобил благодарение на романот на Александар Дима „Грофот Монте Кристо“.

Во стариот дел од градот посебно е атрактивна главната градска артерија Ла Канебиере (Canebière), долга еден километар. На оваа улица во 1934 година е убиен југословенскиот крал Александар Први Караѓорѓевиќ.

Старото пристаниште (Le Vieux Port) се наоѓа во самиот историски центар, а за туристите особено е атрактивен рибниот пазар, кој е поставен тука преку ден. Операта долго време била најпозната градба во Марсеј. Изградена е кон крајот на 18 век, во стил препознатлив за тоа време, во кој се граделе оперите и во другите француски градови како

Лион и Бордо. Во 1919 година операта е сосема уништена во пожар, но успешно е реконструирана во арт деко стил.

„НОТР ДАМ ДЕ ЛА ГРАНДЕ“ И СПЕЦИЈАЛИТЕТ ОД РИБЈА ЧОРБА

Ако се најдете во стариот дел на градот, никако не пропуштајте ја можноста да фрлите поглед од ридот на кој се наоѓа црквата „Нотр дам де ла гранде“, од каде што може да се види целата историја на Марсеј.

„Нотр дам де ла гранде“ е огромна црква, сместена над центарот на градот. Околу црквата можат да се забележат остатоци од чамци бидејќи рибарите порано тука ги носеле чамците за да ги благословат пред да одат на риболов.

Познат и како град на синагоги и на дамии, Марсеј со своите 25 театри, 10 концертни сали, опера, национални балетски ансамбли, филмски студија и музеи, се вбројува во големите европски уметнички центри. Како пристанишен град секогаш привлекувал различни националности, што може да се забележи и денес.

Марсеј е живописен и космополитски град, но, исто така, и град што прави сè за да ја одржи својата традиција и начинот на живот. Уметноста на живеење во Марсеј понекогаш се сведува на зборување на „марсејскиот јазик“ и запознавање со регионалните јадења, кои се светски познати и признати поради традиционалните рецепти и вкусови.

Најпознатиот специјалитет рибја чорба (bouillabaisse) се прави на најразлични начини, но најчести состојки покрај рибата и морските плодови се домати, маслиново масло, кромид и лук и локални зачини како што се босилек, мајчина душица, анис. Се работи за јадење што се прави за посебни пригоди и ако сте таму, едноставно, мора да го пробате.

Во Прованса често се јаде и аиоли, сос од маслиново масло и од лук во кој често се додаваат јајца и сенф. ■

КОЖЕНА ЈАКНА

ОМИЛЕНО ПАРЧЕ ОБЛЕКА ЗА ОВАА ЕСЕН

Раната есен е идеална за носење
кожена јакна. Ако уште го немате
ова парче облека во вашиот орман,
крајно време е да го купите

Кожените јакни се совршени за облекување во слоеви и може да се комбинираат апсолутно со сè, од куси панталони и фустани, до долги здолништа и фустани, како и со сите видови панталони и фармерки.

КРАТКИ И ДОЛГИ ФУСТАНИ И ЗДОЛНИШТА

Раната есен сè уште е доволно топла и може да се искористат кратките летни фустани или здолништа приспособени за есенско време со помош на високи чорапи или хулахопки. Оваа сезона слободно може да носите живи и пастелни бои, кои совршено ќе одговараат со црна кожена јакна.

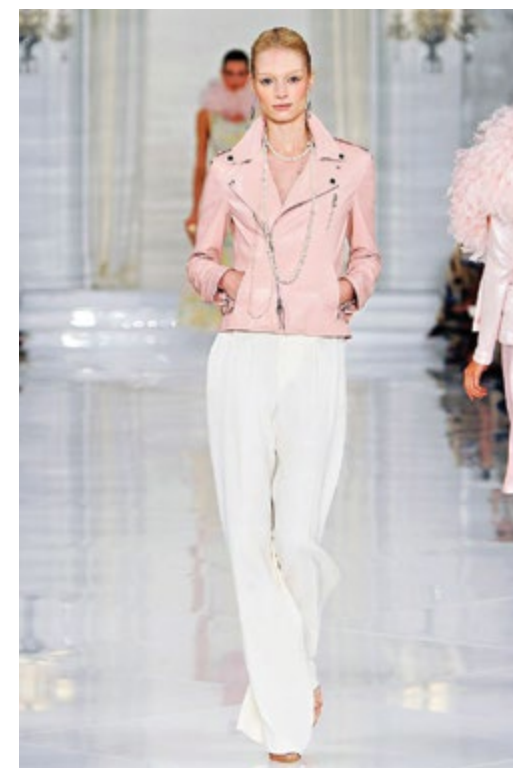
ДОЛГИ ФУСТАНИ

Кој вели дека мора да го спакувате омилиот летен долг фустан кога ќе заврши летото? Со есенски чизми или получизми и со кожена јакна ќе направите совршена комбинација за есен.

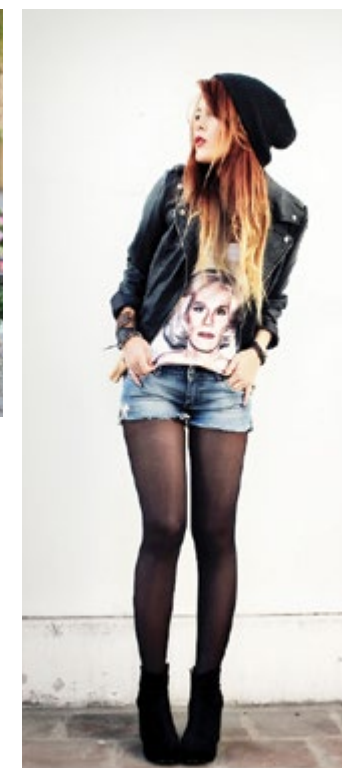
МОДНИ ДЕТАЛИ СО КОЖЕНА ЈАКНА

Кожената јакна може да ја комбинирате со шалови, шапки, големи торби или, пак, со големи синџирчиња. Деталите се, исто така, важни и секој од нив може да ја смени целата модна приказна. Ако јакната е црна, модните додатоци треба да бидат во боја.

ПАНТАЛОНИ ИЛИ ФАРМЕРКИ

Својата јакна за на мотор може да ја комбинирате со бели панталони или фармерки. Може да пробате и со панталони со различен дезен.

КУСИ ПАНТАЛОНИ

Куси панталони одлично одговараат со кожена јакна. Сепак, во есен кусите тексас-панталони ќе ги комбинирате со хулахопки, но и кусите панталони, фармерки или панталони од друг материјал одлично одат со јакна за на мотор.

ДИПИКА ПАДУКОНЕ

Родена:
5 јануари, 1986
(29 години),
Копенхаген, Данска

Професија:
актерка, манекенка

Активна од:
2006 година

Дипика Падуконе е една од најплатените боливудски актерки и ја држи третата позиција на листата на 10 најубави жени за 2015 година. Исто така, важи за секс-симбол и за стилска икона во Индија. Падуконе е рангирана на високи по-

Цитати:

- „Од секој филм, од секое искуство на филмските сетови со колегите, учите нешто. Учите нешто ново. Верувам дека предизвик е да се вложат големи напори за подобри резултати.“
- „Имам многу пријатели, но, мојот најголем страв е осаменоста. Ми недостига семејството во Мумбај и мојот најголем кошмар е секој ден да се враќам дома сама.“
- „Добро е да се биде малку амбициозен, но верувам дека никој не треба да биде премногу пресметлив. Добро е да се биде на работ, но јас никогаш сум го следела умот. Отсекогаш сум го следела срцето. И тоа ми ги донесе вистинските резултати.“

зиции на многубројни листи на најубави жени во Индија. Освен тоа, таа се има појавено како заштитно лице на

неколку светски брендови како „Тисо“, „Сони сајбер-шот“, Нескафе“, „Вог“, „Мејбилајн“, „Пепси“ итн. ■

Преод | Ана Цвешаноска

Спектакуларен ДИГИТАЛЕН БИЛБОРД

ПРВ ИНТЕРАКТИВЕН OUTDOOR МЕДИУМ ВО МАКЕДОНИЈА

на Плоштад Македонија, Скопје

MEDIA CITY
ADVERTISING

00389 2 3100010
office@mediacity.mk
www.mediacity.mk

лабораторија **avicena** СПЕЦИЈАЛИСТИЧКА ДИЈАГНОСТИЧКА ЛАБОРАТОРИЈА

Совршенството ни е во крвта

- БОЛКИ ВО СТОМАКОТ • ПОДУЕНОСТ • ЗАПЕК • ПРОЛИВИ
- ГЛАВОБОЛКИ, МИГРЕНА • БОЛКИ ВО ЗГЛОБОВИ
- КОЖНИ ПРОМЕНИ • ХРОНИЧНА ПРЕКУМЕРНА ТЕЖИНА

ДАЛИ ПРИЧИНАТА ЗА ВАШИОТ ПРОБЛЕМ Е **ИНТОЛЕРАНЦИЈА НА ХРАНА?**

Понекогаш, одредени лица имаат невообичаена реакција кон одредена храна или состојка од храна!

- ✓ ТЕСТ СО КОЈ СЕ ОДРЕДУВА МОЖНА ИНТОЛЕРАНЦИЈА НА ПРЕКУ 90 ВИДОВИ ХРАНА ИЛИ СОСТОЈКИ ОД ХРАНА ОДЕДНАШ!
- ✓ ЦЕЛОСНО ИСЧЕЗНУВАЊЕ НА СИМПТОМИТЕ И ПОДОБРУВАЊЕ НА ЗДРАВСТВЕНАТА СОСТОЈБА ПО ДИЕТА БАЗИРАНА НА РЕЗУЛТАТ ОД ТЕСТ ЗА ИНТОЛЕРАНЦИЈА.

Локација 1 - Комплекс Македонија (спроти Алумина)
Бул. 8 Септември бр. 2, Лок. 1, 1000 Скопје
тел: 02/3179 001, 075 211 406; факс: 02/3177 130; e-mail: lab@avicenalab.com.mk

Локација 2 - нас. Аеродром
Бул. Јане Сандански бр. 7, Лок. 4, 1000 Скопје
тел: 02/24 77 345; факс: 02/24 77 347; e-mail: lab2@avicenalab.com.mk

www.avicenalab.com.mk

КУЈНА СО ТИРКИЗНА БОЈА

Тоновите на тиркизна боја може да бидат неверојатен додаток во вашата кујна

Тиркизната боја најдобро се комбинира со едноставни и светли, мирни тонови што нудат мир и удобност. Препорачливо е природно дрво со изложена текстура бидејќи ја открива суштинската убавина на материјалот. Оваа боја носи топлина и гостопримство. Поради својот кралски изглед, со тиркизната боја лесно се совпаѓаат аристократски парчиња како што се антиквитети, раскошни лустери или винтаж подни ламби.

Совршено може да се искомбинира со атрактивни столови од трски, но ако сакате вашата кујна да има модерен изглед, препорачливо е да користите метални и сребрени додатоци.

НИКОГАШ НЕ ХРАНЕТЕ ЈА МАЧКАТА СО ОВИЕ НАМИРНИЦИ

Дали сте знаеле дека некои видови храна што луѓето ја консумираат може да биде штетна, па дури и фатално отровна за нашите домашни миленици. Прочитајте кои намерници се најотровни за мачките...

1 ЛУК

Кромидот, лукот, празот содржат супстанција што ги уништува црвените крвни зрнца на мачките. Тоа значи дека доколку мачката јаде лук, може да стане анемична. Исто така, лукот е една од неизбежните намирници во рецептите за празнична гозба, па во тој период бидете внимателни што јаде вашата мачка.

2 БОНБОНИ

Вештачкиот засладувач ксилитол се наоѓа во многу пасти за заби, како и во бонбони и мастики без шеќер. Доколку мачката се дограби до овие работи, може да дојде до пад на нивото на шеќерот во крвта, па дури и до откажување на работата на црниот дроб. Симптомите за труење со ксилитол се повраќање, недостиг од координација, како и напади.

3 ТУНА

Важно е да се знае дека мачките не би требало редовно да јадат храна за мачки од туна. Исто така, конзервирана туна наменета за човечка употреба може да биде отровна за мачките. Свежа туна, како и другите видови риба содржат ензими што го уништуваат тиаминот, витамин Б клучен за здравјето на вашите мачки.

4 ГРОЗЈЕ

Иако научниците сè уште не се сигурни зошто грозјето, свежо или суво, е отровно за мачките, ова овошје, дефинитивно, не смеете да им го давате на милениците. Доколку мачката изеде и мала количина грозје, може да дојде и до откажување на бубрегот.

5 ЧОКОЛАДА

Чоколадата содржи состојки што кај мачките предизвикуваат неправилна работа на срцето, тремор, напади, а, во најлош случај, и смрт. Не е препорачлив ниеден вид чоколада, но црната и таа за готвење се најопасни.

Пред да ѝ дадете на мачката која било од намирниците наменети за луѓе, препорачливо е да се посоветуваат со ветеринар. ■

ПАЛМИТЕ И ПАПРАТТА СЕ ЛЕСНИ ЗА ОДРЖУВАЊЕ

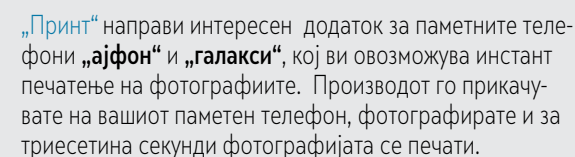
Растенијата не мора да имаат цветови за да бидат убави. Палмите и папратта иако немаат цветови, ги краси посебна убавина на листовите, а притоа се лесни за одржување и внесуваат свежина во просторот

Во есен, кога ќе завладее сивилото, свежото зеленило е секогаш добредојдено. Некои декоративни растенија изгледаат како живи скулптури, други, пак, благодарение на раскошното лисје, даваат атмосфера на џунгла.

Кај зелените тонови впечатливи се најразличните шари на листовите. Дополнителна боја во просторијата внесуваат растенија како солонестомена. Листовите на овие цвеќиња го подобруваат воздухот. Од нив испарува вода и на тој начин се подобрува влажноста на воздухот во просторијата. Влагата за себе го врзува правот.

Повеќето лиснодекоративни цвеќиња потекнуваат од тропските дождовни шуми, и најчесто ним им е потребна светлина, висока влажност на воздухот, без директно сонце. Земјата во саксијата мора да биде умерено влажна. Прихранувајте ги еднаш во месецот и контролирајте ги од можни болести и штетници. ■

Тимот на „Принт“ почна да работи на овој производ во јануари оваа година и релативно брзо излезе со комплетно функционален производ. Првата серија од овој супердодаток за вашиот паметен телефон ќе биде пуштена кон средината на октомври, а цената за ќе биде 99 долари.

Информациите по-тоа се пренесуваат на

екранот на мобилниот телефон преку апликацијата „ИОС“, а внатре се наоѓаат и различни начини на тренингот. Топката не бара полнење на батеријата и може да издржи повеќе од 100.000 шутови, а во продажба ја има на американскиот пазар по цена од 200 долари.

„БМВ“
ГО ПРЕТСТАВИ
МОДЕЛОТ „М4 ГТС“

На крајот од октомври во Токио ќе се одржи 44. Саем за автомобили, на кој се очекува да бидат претставени голем број нови модели на светските производители на возила

НАЈСИЛНОТО „КУПЕ М4“
ЌЕ БИДЕ ПРОИЗВЕДЕНО ВО САМО 700 ПРИМЕРОЦИ

Подготви | Бојан Момировски

Германската компанија „БМВ“ се подготвува да предизвика вистински бум, откако најави дека во Токио ќе го претстави своето ново „**купе М4 ГТС**“ кое е најсилно досега произведено купе од реномираниот германски коцерн и кое ќе биде произведено само во 700 примероци.

Моделот „М4 ГТС“ е опишан како галантен и извонреден инженерски примерок со кој „БМВ“ го подигна својот потенцијал на стандардните модели на купе на уште повисоко ниво.

Надворешноста на овој модел е препознатлива по новиот изглед на аеродинамичните компоненти меѓу кои спаѓаат и предниот насочувач

на воздухот кој може да се нагодува, новиот капак на моторот изработен од карбонски влакна, како и задниот карбонски спојлер и поклопецот на гепекот.

Специјалната ГТС едисија, исто така доби и заден дифузер за воздухот, секако, изработен од карбонски влакна за да се добие помала маса на возилото, титаниумски издувен систем и ексклузивни алуминиумски бандажи од познатата серија М на кои се монтирани гуми од реномираниот производител „Мишelin“.

Покрај предните светла ЛЕД, тука се и задните светла ЛЕД кои досега никој производител не ги користел за производство на сериските автомобили.

Во однос на стандардното „купе М4“, измени-те се видливи и во внатрешноста. Управувачот е обложен со кожа алкантара, а карбонските спортски седишта се обложени со комбинација на алкантара и мерино кожа. Моделот „М4ГТС“ доби и нови облоги на вратите, а задни седишта воопшто не се предвидени. Купувачите што планираат повеќе време да поминат на тркачка патека, може да го изберат пакетот „Клуб спорт“ кој вклучува дополнителен сигурносен кафез, појаси со шест точки на зацврстување и апарат за гасење пожар.

Во „**купето М4 ГТС**“ е вграден трилитарски бензински мотор со шест цилиндри и со двојна турбина, кој во овој случај располага со 500 коњски сили и со најголем вртежен момент од 600 њутн-метри. Преносот на силата се врши преку седумстепен М ДТЦ автоматски менувач со две квачила. Сè заедно му овозможува на автомобилот да забрза од 0-100 километри на час за 3,8 секунди, а максималната брзина е електронски ограничена да изнесува 305 километри на час. Заради целата сила што ја поседува ова купе, во сервиска опрема спаѓаат карбонско-керамички кочници и нагодлива суспензија.

Купето „БМВ М4 ГТС“ ќе биде произведено само во 700 примероци, а цената сè уште не е објавена. ■

„СИЦИЛИЈАНКА“ ЗА МАКЕДОНСКИОТ ФУДБАЛСКИ БИСЕР

Разговараше | Зоран Појовски
Фошо | Горѓи Личовски

Александар Трајковски е еден од најталентираните македонски фудбалери, од летоска член на калчолигашот Палермо. Прв наш играч што потпишал договор со клубот од жешката Сицилија, а заедно со Горан Пандев, македонско дуо што нè претставува во една од најсилните лиги во Европа, Серија А. Со шаховски речник 23-годишниот напаѓач на македонската репрезентација ќе игра „сицилијанка“ во следните пет години.

■ **Го одбра Палермо и жешката Сицилија. Тешко ли е да се игра во Серија А?**

ТРАЈКОВСКИ: Серија А е една од потешките лиги во Европа за играње, но е одлична за развој на млади играчи. Јас имам 23 години и со задоволство го прифатив повикот да играм за Палермо. Градот е многу

убав за живот, Сицилија е прекрасна и среќен сум што одбрав тука да ги миам следните пет сезони, колку што е рокот на траење на мојот договор со новиот клуб. Сè уште се приспособувам на стилот на живеење во темпераментниот југ на Италија. Некако сè е подинамично, различно од Белгија каде играл претходно, но верувам дека сè ќе си дојде на свое место со текот на времето.

■ **Приказните за мафијата...**

ТРАЈКОВСКИ: Секој што доаѓа на Сицилија ги слушнал приказните за италијанската мафија. Митот веројатно е поголем од реалноста. Во Палермо е мошне мирно, иако луѓето се мошне темпераментни. Тоа се гледа и по навивачите на Палермо и со право стадионот „Ренцо Барбера“ го сметаат за еден од најжешките во Италија. Сè останато и митот за мафијата веројатно е повеќе за на филмско платно, за филмската ин-

Трајковски е еден од најнадежните македонски фудбалери и репрезентативец од својата 19. година. Летоска потпиша за калчолигашот Палермо и со Пандев ќе биде нашето дуо во престижната Серија А во Италија

дустрија, отколку што постои во реалниот живот на Сицилија. Барем таков е мојот првичен впечаток.

■ **Велат дека Серија А е сè послаба според квалитетот, но сè уште е магична со гиганти како Јувентус, Милан, Интер, Рома... Во што е привлечноста?**

ТРАЈКОВСКИ: Името останува. Зборовите Калчо и Серија А веднаш асоцираат на значаен бренд. Италијанскиот фудбал си има своја специфична магија. Има клубови со огромно реноме, што оставиле длабока трага во светскиот фудбал. Како и италијанскиот фудбал воопшто. Доволно е да се набројат успехите на асурите и сè да биде јасно. Мислам дека се работи за лига со најголем рејтинг во историјата на фудбалот, а ако погледнете и кои фудбалери играат и какви клубови има, јасно е дека е и суперквалитетна. Уште ако се додаде дека Италијанците и буквално се луди по фудбалот има доволно аргументи за значењето и за рејтингот на Калчото во светски рамки.

■ **Го чекаш првиот гол во дресот на Палермо. Против кого е најслабко да се затресе мрежата?**

ТРАЈКОВСКИ: Јас посакувам тоа да биде на „Сан Сиро“ против Милан, но желбата не ми се оствари. Ќе чекам нова шанса, можеби против Јувентус и Џиу Буфон. Со нетрпение го очекувам деби-голот, бидејќи знам дека потоа сè ќе биде полесно. Кога играте во Италија, во Лига ка

де тактички фудбал е доведен до совршенство, сè е поинаку кога ќе ви падне огромен товар од грбот. Немам императив, имам огромна поддршка од соиграчите, од тренерот и од сите во клубот, но за мене ќе биде многу полесно да ја пробијам бариерата со прв гол во Серија А. Ќе добијам многу поголема самодоверба. Првиот сон да настапам против Милан на „Сан Сиро“ ми се оствари, верувам дека многу брзо на ред ќе дојде и деби-голот во Калчото.

■ **Кој ќе биде шампион на Италија?**

ТРАЈКОВСКИ: Како што играат на почетокот на сезоната, Рома и Фиорентина се главни кандидати за првото место. Се надевам дека и Јувентус ќе се извлече од кризата и ќе се бори за Скудетото. Имаат квалитетен тим, но резултатите изоставаат. Овој шампионат секако ќе биде многу поизрамнет од претходните кога Јувентус беше неприкосновен, па очекувам голема битка за трофејот во Серија А.

■ **Македонскиот фудбал ни одблизу ја нема италијанската магија. Што ни недостасува?**

ТРАЈКОВСКИ: Во домашниот фудбал ни требаат повеќе приказни како таа на Вардар, Шкендија и Работнички. Клубови во кои посериозно ќе се инвестира. Треба да има повеќе спонзори, повеќе пари, луѓе кои сакаат да инвестираат за да се подигне квалитетот на фудбалот во Македонија.

Репрезентацијата минува низ кризен период, можеби и данокот си го зема преодниот период на смена на генерациите. Очигледно нешто ни фали, бидејќи три бода од 8 меча се премалку за еден квалификациски циклус. Мораме

ЧЕЛСИ КУСА, НО МНОГУ ПРИЈАТНА И ТРОФЕЈНА АВАНТУРА

Александар Трајковски одигра еден турнир и за познатиот англиски премиерлигаш, Челси. Се разбира, за младинскиот тим, пред пет години, а кусата авантура заврши трофејно.

„Тогаш имав 18 години и неочекувано добив повик да настапам за младинскиот тим на Челси на познатиот турнир во Амстердам. Во тој период бев член на Интер Запрешик. Дојдоа од клубот на тренинг и ми рекоа, пакувај се леташ за Амстердам и ќе играш за Челси. Бев пресреќен. Во полуфиналето против Ботафого постигнав и погодок за англискиот клуб, а потоа и го освоивме турнирот, популарно наречен „Копа Амстердам“. Беа презадоволни, бидејќи за првпат Челси стаса до трофејот во шестиот обид на престижниот турнир. Ја победивме Севилја на пенали и го освоивме Купот. Контакти имаше и подоцна со Челси, но јас сакав да играм, што во таков клуб на тие години е мошне тешко. Се надевам дека еден ден ќе играм и во Премиерлигата, што е врвно достигнување за секој фудбалер“, вели „осмицата“ на Палермо.

да играме колективно, да се подобри атмосферата, да дишеме како еден. Против Шпанија одигравме храбро и се надевам дека ќе продолжиме во ист и во подобар ритам на последните два меча со Украина и со Белорусија. Имаме квалитет, но ни фали добар спој за да се преточи во подобри резултати. Искрено посакувам што побрзо излегување од кризата, бидејќи најмногу трпат играчите што настапуваат за репрезентацијата. Се надевам дека во

завршницата на квалификациите ќе имаме повеќе успех, како добар влог за следниот циклус за пласман на Светското првенство 2018 година. Имаме тешка група со гиганти какви што се Шпанија и Италија, потоа и Израел, Албанија и Лихтенштајн и мора многу посериозно да влеземе во новиот циклус. Ако Шпанија и Италија не ни се предизвик, или не се носиме рамноправно со Израел и со Албанија, тогаш не треба да играме фудбал. ■

ВРЕМЕПЛОВ

9 октомври 1967 година

Формирање на Македонската академија на науките и уметностите, на која е извршено конституирање на МАНУ

10 октомври 1995 година

Во селото Жегљане, кумановско, е формирана Кумановската дивизија, во чиј состав влегоа Шеснаесеттата, Седумнаесеттата и Осумнаесеттата македонска НО бригада. Имаше околу 5.500 борци.

11 октомври 1941 година

Во Прилеп борците на Првиот прилепски партизански одред извршиле напад на бугарската полициска станица во градот, на прилепскиот затвор и на телефонско-телеграфската мрежа. Овој напад се смета за почетокот на востанието на македонскиот народ против бугарскиот окупатор, а со цел конечно ослободување на земјата.

12 октомври 1941 година

Во Прилеп, бугарската полиција уапсила 900 граѓани како репресија поради нападот на Прилепскиот партизански одред на бугарската полициска станица, на затворот и на телеграфско-телефонската мрежа, претходниот ден. По малтретирањето биле издвоени членовите на КПЈ и на СКОЈ и префрлени во Битола, а потоа изведени пред суд.

13 октомври 1952 година

Во издание на Државното книгоиздателство излезе од печат „Граматика на македонскиот литературен јазик“ од Блаже Конески.

15 октомври 1995 година

По 20 месеци грчко ембарго, отворена е македонско-грчката граница.

ДЕН НА ВОСТАНИЕТО НА МАКЕДОНСКИОТ НАРОД 1941 год.	ЕНЕАДЕЈНО, НАЕДНАШ	СПЛУШТЕНА КОСА НАД ОЧИТЕ, ШИШКИ	ГЛАВЕН ГРАД НА ДРЕВНА ФЕНИКИЈА	АЛОТРОПСКА МОДИФИКАЦИЈА НА КИСЛОРОД (О ₂)	ВИД КОЛАЧ (МН.)	ТРОПСКИ ОВОВЕН ПЛОД	ФРАНЦУСКА ТЕНИСЕРКА НАТАЛИ	ИМАГИНАРЕН БРОЈ
ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА (МН.)								
СЕЛО БЛИЗУ СКОПЈЕ								АРИСТКАТА РИНА
НАЛИС ЗА ПОКОЛНИК ВО ВЕСНИК (МН.)								
"АДМИНИСТРАЦИЈА"			УКРАС					
МУСЛИМАНСКО МАШКО ИМЕ				ТАТЈАНА НАГАЛЕНА (ТАЊА)				
САРАЕВО		АРИСТКАТА ВАЛИ						МАШКО ИМЕ (БРАНКО)
СМРТНА КАЗНА (ФРАНЦ.)					ОБЕМ		БЕЛГИЈА	
ТЕМПЕРАТУРА	АТЛЕТСКА ФУДБАЛСКА СПРАВА				НЕЕЛАСТИЧНОСТ		ОХРИДСКО ИЛИ ДОЛ-РАНСКО	
ГРАД ВО ГЕРМАНИЈА	ВИД ДРЖАВИ			РАЗИЈА НАГАЛЕНА НАСЛЕДНА ОСОБИНА (МН.)		ЕРБИУМ		
ИЛА ЕРЕНБУРГ		СТАРЕШИНА НА МАНАСТИР				КОЊСКИ ПРИБОР (МН.)		
ИЗВИК ПРИ СКОК		РУСКИ БИОЛОГ ИВАН	ИТАЛИЈАН РЕЖИСЕР СКОЛА					
НАШ ГРАД ВОСТАНИК 1941 год.			ГРАД ВО ЕТИОПИЈА					ПРИКАЗНА ВО СЛИКИ И СО МАЛКУ ТЕКСТ
ГЛАВЕН ГРАД НА ГРУЗИЈА							СЕВЕР	
РЕКА ВО РОМАНИЈА				ТЕМПО И ДРУГО (СКР.)		ЗАГАР	АРИСТИТОТ РОГО-ЖАРОВ	
МУСКУЛНИ ИЗРАСТОЦИ (ДОБРОДУШНИ ТУМОРИ)					ИНДУСТРИЈСКА ОБЛАСТ ВО ГЕРМАНИЈА	НЕОПХОДЕН ЗАЧИН ВО ЈАДЕНЕТО		
"ВИСКОКВАЛИФИКУВАН"			ЛАМБА СО ДВЕ ЕЛЕКТРОДИ (МН.)		ИСТИ БУКВИ			
РИЕКА			ПОНД					
		НАШ ГРАД ВОСТАНИК 1941 год.						

РЕШЕНИЕ: ДОКТОРАТИ, ИРРИГОВА, НЕКРОПОЛИ, АТМ, НАКИТ, ЕНИС, ТАЛА, СА, АЛИДА, ЕШАФО, О, В, Т, ДИСК, ЕР, ТРП, ПАРА, ИЕ, ИГУМЕН, ОМ, ЕТОРЕ, КУМАНОВО, ТВИЛИСИ, С, ОМТА, Т, РТ, МИОМИ, САР, ВКВ, ДИОДИ, РИ, ПРИЛЕП

ЛУД, ЗБУНЕТ, НОРМАЛЕН

Здраво телефанатици. Тесен сум со време, но не смеам да ве оставам со празна страница. Нема да пишувам многу, туку ќе ви направам копи-пејст на описот на официјалната страница на телевизијата, со која се промовира новата емисија.

„Чаша љубов“ е забавно-музичко шоу. Дејството на шоуто се одвива во кафеана каде што има постојани гости, музика и водителка која воедно е и пејачка.

Тука е и газдата со своето семејство...

Во кафеаната се случуваат настани од секаков карактер.

Сите тие се дел од забавата која во шоуто ја сочинуваат музиката и скечевите во кои учествуваат сите домаќини и гости.

Среќна нова 1996 година.

Јас одам да се облекам како наркоман, зашто слушам рок-музика напишана од дрогирани луѓе. Чао, журим.

Малиот брат

facebook

Есен е кога сите луѓе се чувствуваат како жена бидејќи не знаат што да облечат.

Ми се допаѓа · Коментирај · Сподели

Само у Македонија на прашањето "дека е времето?" можат да ти врнат со прашање "зашо ти треба?"

Ми се допаѓа · Коментирај · Сподели

Германците на пример, немаат држава во која сонуваат да емигрираат за подобар живот! Тоа ти се вика живот без надеж.

Најлоша работа е да имаш тезга со овошје во акциони филмови.

Оглас за работа у Индија: "Се бара бесмртник за главна улога во серија".

Ми се допаѓа · Коментирај · Сподели

На 9 луѓе им се допаѓа ова.

Напиши коментар ...

- Мамо, кога беше мала имаше ли компјутер?
- Не!
- А, DVD?
- Не!
- Мобилен?
- Не!
- Мамо, диносаурус си видела ли?

- Мамо, ја изгорев раката со зејтин, шо да праам?
- Разведи се сине и најди некоја шо знае да готви!

- Жена му раскажува на мажот што и се случило за да го направи љубоморен:
- Замисли, денес двајца кавалери, патем доста симпатични, истовремено ми отстапија место во автобусот!
- Што, едно седиште не ли ти стигна...

ТЕСТЕНИНИ „ПРИМАВЕРА“

СОСТОЈКИ:

- 1 пакување фетучини
- За песто ќе ви треба:
- 2 китки босилек
- 1 шолја пилешки бујон
- 1/2 шолја маслиново масло
- 2 чешниња лук
- За сос ќе ви треба:
- 2 китки младо кромитче
- 1 феферонка
- малку праз
- 1 тиквичка
- 1 шолја грашок
- 2 шолји пилешки бујон
- 150 грама пармезан

ПОДГОТОВКА:

- Двете китки босилек спуштете ги во вода што врие. Варете ги две секунди и веднаш префрлете ги во студена вода. Со студената вода го запирате процесот на варење. Секое ливче отстранете го од стеблото и ставете го во садот за блендирање. Во истиот сад додајте го пилешкиот бујон, маслиновото масло и лукот. Изблендирајте го и тргнете го настрана.
- Во истата вода во која го варевте босилекот, ставете ги да се варат фетучините. Внимавајте да не ги преварите тестенините, бидејќи преварени нема да може да го примат сосот. Сварете ги ал денте.
- На оган ставете да се загрее мала тава за пржење. Во тавата запржете го младото кромитче, феферонката и празот. Пржете ги додека не омекнат. Додајте ги исечканата тиквичка и грашокот. Потрудете се тиквичката да биде исечкана со слична големина на грашокот. Додајте 2 шолји пилешки бујон и оставете да се динстуваат.
- Исцедете ги фетучините, измешајте ги со зеленчукот и залејте ги со сосот од босилек и од лук. Нарендајте го пармезанот и покријте ги со капак. Оставете ги околу пет минути да се спојат вкусовите.
- Ние користевме фетучини, а вие може да одберете друг вид тестенини што имаат поголема површина, за да го примат сосот.

НОВ
ВКУСcaffetin
COLDmax®

НОВ, ПОДОБРЕН ВКУС

НА ЛИМОН И НА МЕНТОЛ

ШОЈЛА НАЈИВКА ЗА УБЛАЖУВАЊЕ НА
СИМПОМИТЕ НА НАСТИНКА И НА ГРИП

✓ ПРИ ГРИП И ПРИ НАСТИНКА

✓ ЈА НАМАЛУВА ТЕЛЕСНАТА ТЕМПЕРАТУРА

✓ ЈА НАМАЛУВА БОЛКАТА

✓ ЈА НАМАЛУВА СЕКРЕЦИЈАТА ОД НОСОТ

АЛКАЛОИД
СКОПЈЕ
Здравје го љубете
www.alkaloid.com.mk

Пред употреба внимателно да се прочита упатството! За индикациите, ризикот од употребата и за несаканите дејства на лекот, консултирајте се со Вашиот лекар или со фармацевт.

RULES ARE TO
BE BROKEN, THE HEART
IS TO OPEN!
FOR THOSE
WHO SEEK
FREEDOM

НОВО!

ДАБ ЛИМЕНКА ОД 0.5Л

WWW.ZLATENDAB.COM.MK